

3/79

HOTEJL

Dostal se mi do ruky letový řád ČSA. Je pěkně udělán, jsou tam barevné obrázky letušek jako živých a je tam ceník letenek. Zjistil jsem, že letenka z Prahy do Košic a zpět stojí 530,- Kčs a že letenka z Prahy do Bombaye a zpět stojí 8 040,- Kčs. Říkal jsem si, že to není tak moc (do té Bombaye), ale stejně se mi to nezdálo. Tak jsem se šel na ČSA zeptat. Tam mi řekli, že to do té Bombaye jsou devizové koruny a že to musím násobit 3,75. Viděl jsem už jednu tuzexové korunu (to jsou takové papírky), znám československé koruny (takové mince), ale devizovou korunu jsem ještě neviděl. Nevím, jestli je tištěná na papundeklu nebo kovová - prostě je to pro mě věc neznámá. Fakt je, že

jsem odešel z ČSA s protaženým chobotem.

Dostal jsem se po delší době na Čtyři palice. Paměť mi už moc neslouží a cesty si zásadně pletu; a tak - důvěřuje označení klasifikace IV - jsem se vydal vzhůru. A byl jsem moc rád, že jsem dolezl; s vytřeštěnými očima a protaženým chobotem. Pak mi místní experti řekli, že - jó, vono to bylo za šest, ale teď je to za čtyři.

Tak si říkám - neměli bychom, když už máme klasifikaci obecnou a klasifikaci místní, zavést ještě klasifikaci devizovou? Možná bychom si za ni mohli koupit letenku do Bombaye.

BKV

Mívají různé přívlastky - podle toho, jak se zapsaly do historie dobývání nejvyšších vrcholů světa. Tato si vysloužila přívlastek "tajemná". Snad proto, že se o ní dlouho nevědělo; snad proto, že je tak odlehlá.

Rozhodně je - alespoň pro nás - nejnepřístupnější. Leží v Číně - vlastně v Tibetu - a jmenuje se

Š I Š A P A N G M A - 8 046 m

Je po Gašerbrumu 2 druhou nejnižší osmitisícovkou.

Zeměpisné označení Šiša Pangmy je Štít 23. Více je známá pod svým indickým názvem Goseinthan, což je slovo ze sanskrtu a znamená něco jako místo nebo obydlí světce. Významné poutní místo stejného jména je v horní části údolí Trisuli-Gandaki, asi 40 km severně od Káthmándú. Proč dostala toto jméno v indické zeměpisné mapě 1:253 440 i rozlehlá hora, ležící asi 16 km severně od nepálských hranic v tibetské provincii Tsang, není zcela jasné. Protože však hora leží v Tibetu, měl by být používán pouze její tibetský název. K jeho významu: "Pang" je travnatá planina nebo louka, "ma" je ženská koncovka. "Šiša" (nebo "Čisa") je v této oblasti podle Toniho Hageny obecné označení horského hřebtu nebo hřebenu. Vcelku tedy Šiša Pangma znamená horský hřeben nad travnatými pláněmi.

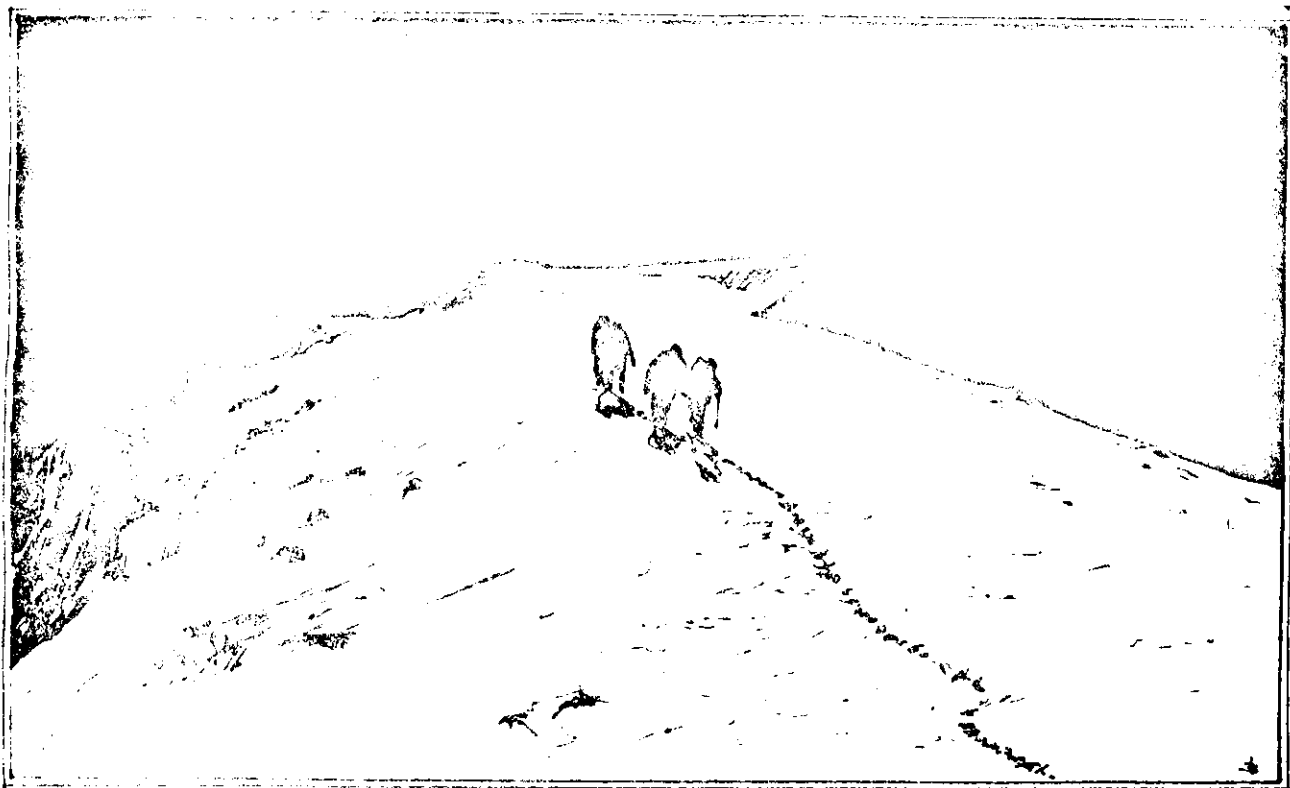
Výška hory byla určena nejdříve na 8 031 m, poslední měření, prováděné Indickou zeměměřičskou společností opravilo výšku Šiša Pangmy na 8 046 m, což ji posunulo na třinácté místo mezi osmitisícovkami před Gašerbrum 2. Od pradávna je Šiša Pangma nejméně známá ze všech osmitisícovek. Expedice na Mount Everest v r. 1921 se dostala do vzdálenosti 32 km od hory, ale pak ji zastavily politické potíže. V zimě r. 1945-46 procházeli při svém útěku z Indie do Lhasy Heinrich Harrer a Peter Aufschnaiter pod severními úbočími hřebene a přitom udělali náčrtek celého horského pásma. V roce 1950 fotografoval Toni Hagen z letadla jihozápadní část hřebene. V říjnu r. 1951 se Aufschnaiter přiblížil až na 10 km k východní straně hory a fotografoval ji z místa nad jezerem Kong Co. Významný pokrok v objevování hory udělal na podzim r. 1952 Hagen při své cestě z Káthmándú přes Gosainkund do horní části údolí Langtang. Na ledovci Tunga Phu se s obtížemi dostal až k "Hagenovu" sedlu ve výšce asi 6 100 m. Počasí se zlepšovalo a tak byla Šiša Pangma jako na dosah ruky. Nakonec se podařilo celou tuto dříve neznámou oblast i vyfotografovat a nakreslit.

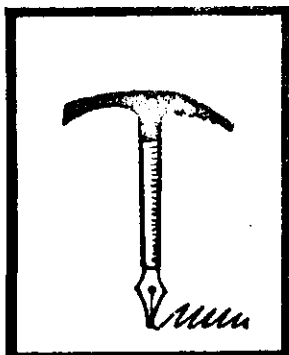
Pokud se týče horolezeckých možností, zdají se být východní i jihovýchodní stěny nepropustné. Aufschnaiterovi se zdálo, že nejobtížnější cesta vede od severozápadu, širokým západním ramenem a pak asi pokračuje poněkud obtížněji hlavním hřebenem.

Z místa, kde dosáhl Hagen v roce 1952, se hora určitě nepředstavila jako lehká osmitisícovka. Další potíž je v situaci na tibetském (nebo spíše čínském) území. Dosáhnout vrcholů z Nepálu přes "zemi nikoho" by nutně předpokládalo dojít k západnímu ústupu a jihozápadu a to by asi bylo velmi problematické.

V roce 1964 provedli Číňané průzkum na přístupech k hoře od severu až do výšky asi 7 150 m. Ještě z jara v roce 1964 byly zorganizovány "expediční síly" čítající 195 osob pod vedením Hsu Chinga. S expedicí však byla ještě početná skupina vědců. Základní tábor ve výšce 5 000 m připomínal spíše malé městečko. Bylo zde 18 velkých stanů, každý s dvaceti obyvateli, 10 malých stanů, kuchyně, kantýna, nemocnice, vyřezávací a meteorologická stanice, přednáškové místnosti a další objekty, vše v celistvém osvětlení. Během dubna bylo postaveno šest výškových táborů, poslední na výšce 7 700 m. 2. května 1964 v 6⁰⁰ pekingského (4⁰⁰ místního) času vyrazila deset mužů z posledního výškového tábora k vrcholu. Vrchol byl údajně dosažen v 8⁰⁰ hod., to je jen o něco více než čtyři hodiny po odchodu z tábora, což ukazuje, že v závěrečné fázi výstupu nebyly velké technické problémy. Počasí bylo zvláště příznivé. Významnější než popis vrcholového ceremoniálu - busta Mao Ce Tunga, vlajky ČLR a všechny ostatní - jsou fotografie, zachycující částečný panoramatický pohled k jihovýchodu. Je na nich vlevo uprostřed Mount Molhamongjim (Pholsongpa - 6 450 m) a v pozadí Lapče Kang, skupina Everestu a Rolwaling Himal - a Molunge (správněji Jobo Garu) a Gaurišankoren (Jomo Tseringma).

Není pochyb o tom, že Číňané dosáhli vrcholového nřebene Šiša Pangmy, protože fotografie to jasně dokazují. Ale zda byli na hlavním vrcholu nebo jen na východním předvrcholu (nižším), jak dokazuje na základě svých zkoumání Eduard Sternbach, je těžké rozhodnout. Ze světle pozdějšího potvrzeného úspěchu Číňanů na Mount Everestu se však zdá, že lze věřit i jejich výstupu na hlavní vrchol Šiša Pangmy. V každém případě je Šiša Pangma první čínskou osmitisícovkou.

Před několika lety za mnou přiběhl přítel a oči mu zálely ještě větším optimismem než jindy.

"Víš, jak se leze v Kalifornii?" ptal se a hlas se mu zachvěl vzrušením. "Nevím, asi po čtyřech", odpověděl jsem. "Houby. Čistě! Bez skob! Bez nýtů! Senzace! Revoluce!" Trávil v ruce časopis 100+1. "Tady o tom píšou: vymysleli takový kusky duralu, co se strkají do děr a spár a počítač to spočítal tak, že to drží. A ti největší experti pak odhodí ze stěny kladivo a lezou jen s tím." Odmítl

jsem nabízený časopis s tím, že mi taky so nevidět dojde a že revoluci vychutnám v pohodlí koženého ušáku doma v teple (časopis mi nedošel; na poště jej zřejmě ukradli. Poslal jsem jim sprostý dopis, ale stejně to nepomohlo).

Pak jsme se postupně s epochálním vynálezem seznámovali. Kreslily se náčrty, aby to český kutil mohl vyrobit třeba z obručí od sudu nebo z uzávěrů pivních flašek; jeden přítel inženýr přitom zjistil, že součet úhlů v trojúhelníku je asi 892° a frézeř na to zaboha nemohl nastavit mašinu. Začaly se kreslit metodické náčrty, jak se ty krámy strkají do šutru; pak vyvolení z vyvolených, kteří navštívili devizová pohoří, dovezli první vzorky originálů. A pak se to začalo používat. Tak jak bývalo zvykem jít na Černý rys se čtyřmi karabinami, tak se začala nosit na čokoládu hromada duralových vklíněnců, které visely každému lezci kolem pasu jako svazek handgranátů.

Jsem člověk nedůvěřivý, od přírody pesimistický a dá se říci tradicionalista. Nicméně princip čistého lezení mě vždycky fascinoval; k smrti nerad lezu skobovačky, zvláště po vlastnoručně zatlučených skobách (vím bezpečně, jak blbě drží) a vrtání nýtů považuji za zločin. Přesto trvalo strašně dlouho, než jsem se rozhodl vzít "ty potvory" na vyzkoušení.

Bylo to jednoho slizkého, vlhkého a mlhavého dne v Krasu a šli jsme na Koně (mám ho rád, protože má vrchol). Padla na mě první délka. S pocitem Cézara překračujícího Rubikon jsem si pečlivě vybral z přítelových zásob několik vzorků. Zavrhl jsem nejmenší typ, poněvadž by mi mohl zapadnout do lišežníku na skále a já bych ho určitě nenašel, a odvrhl jsem i největší velikost, protože pokud vím, tak jeskyně, do které bych ho mohl zavést, se v Koně nenachází.

Uchopil jsem túru, kůň se jako obvykle zakymácel a já začal stoupat vzhůru. S pocitem nadřazenosti jsem minul první razavou skobu - "stejně nadržíš, mrcho!" - a hledal očima díru ve skále, kde bych elegantním gestem umístil hexentrik. Jednu jsem uviděl; nebyla sice zdaleka tak elegantní jako ty, které jsem kreslil do metodických příruček, ale "počítač to spočítal tak, že to drží všude". Vložil jsem do ní vklíněnc.

Ani se nezastavil a příteli pod nástupem by býval rozbil brýle, kdyby se onen byl

býval na mě divat. Místo toho hledal po kapsách airky, aby si zapálil.

Druhý vkloučnou byl zase příliš velký. Pokoušel jsem se jej do díry natlouct pěstí, ale marně. Kladivo jsem sebou neměl - jednak je na cvičné skály nenosím - a jednak bych je musel vyhodit ze stěny a tolik jich zase nemám. Nakonec tam nějakým zázrakem vešel; mezitím se mi rozklepsaly nohy, udělala kapka u nosu a zmrzly ruce. Rozhodl jsem se pro kompromis: použiji vždy jednu skobu a jeden hexentrik. Výsledek nakonec byl, že na délce vždy na skobě visela karabina a o ni zachycené očko vypočnutého hexentriku.

Toho roku jsem na techniku zanevřel.

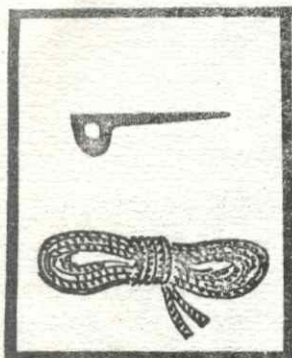
Podruhé jsem se s "těmi potvarami" dostal do styku nedobrovolně. Navštívili jsme nám dosud neznámé skály na Křetínce. Neznáje místopisu, lezli jsme systémem - hele, skoba!

Přítel šel první. Brzy zmizel v koruně urostlého buku a beze slova postupoval. Pak se lano na delší dobu zastavilo, po delší době o něco popolezlo, pak zase zastavilo a ozvalo se - můžeš, ale opatrně! Začal jsem tedy opatrně (dole byla velká spousta kopřiv). Když jsem se prodral korunou urostlého buku, uviděl jsem nad sebou kolmou stěnu, zakončenou nevinně vypadaujícím převisem. Pod převisem visela smyčka a lano se klikatilo přes několik karabin. Pod převisem jsem vytřeštil oči: smyčka visela v té potvoře hexentrické! Brzy jsem zjistil, že se do ní budu muset postavit. - Pánabohr poručeno, řekl jsem si. Jsem druhý, tak moc daleko nepoletím. "Buď nachystanej, jdu na to", upozornil jsem přítele.

"Jo, a nezapomeň vyndat hexentrik", jemně mě nspomenul. - Vem tě čert i s celým hexentrikem, řekl jsem si a poddal se osudu. Ta potvora kupodivu vydržela. Nad převisem byl chyt - no, tak akorát na přidržení, na nohy nic a jen svinakej krám metr pode mnou. "Drž na pevně, budu vyndávat", řekl jsem a strašně dbal na to, aby se mi netřásl hlas. Pověsil jsem se za chyt pravou rukou, dal nohy do výše ramen a levou rukou jsem uchopil poutko hexentriku. Držel dobře. Ve všech směrech. Začal jsem s ním lomcovat. Ani se nehnul. Hekal jsem. Funěl jsem. Údolí se začalo plnit fekáliemi, různými částmi lidského těla a lehkými ženami. Byl jsem u konce svých sil. Pak najednou ta potvora v jakési zázračné poloze vyklouzla zcela lehce ven. "Přítáhní !!!" zařval jsem a s posledními silami se vysoukal na štand.

Potřetí jsem použil ten dáblův vynález letos na jaře.

Býčí skála byla mstná prolitým potem, byl jsem vláčný po několikaměsíčním nicnedělání a první skoba na Werutě (nestydím se to přiznat) brozně vysoko. Měl jsem u sebe náhodou jeden hexentrik. Padl jako ulitý.

Nevím proč, ale většina lidí i horolezců se domnívá, že naše "horopomůcky" stojí za starou bačkoru. Přátelé, není tomu tak (úplně)!

Z následujícího textu zjistíte, že z tohoto názoru jsou i výjimky. (Což je patrné i ze skutečnosti, že CASSIDY se nekupují, ale shánějí. A tak to má být, protože dobrá věc se prodává sama!)

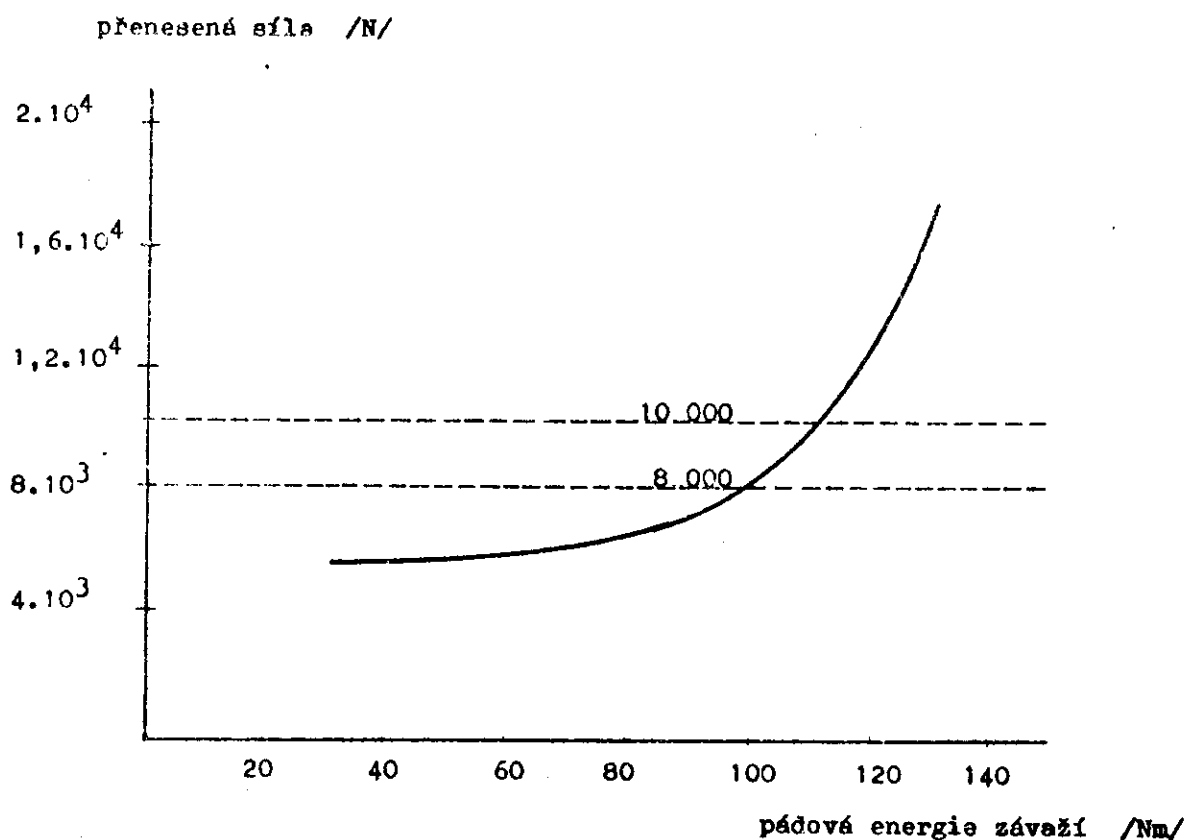
Dnes je již jen málo horolezců, kteří by pochybovali o nutnosti nošení ochranné přilby. Je však dosud málo těch, kteří dovedou rozeznat dobrou přilbu od špatné. Na západním trhu si v posledních letech získaly oblibu lehké a levné italské přilby z ABS (Acrylnitril-butadien-styrol) např. Boeri, Cassin, AGV apod. Několik úrazů, ale hlavně zkoušky podle metodiky návrhu normy UIAA ukázaly jejich neprostou nevhodnost pro horolezectví. Podrobný test všech stávajících přileb přinesl mnohá překvapení a oddělil zrna od plev. Díky výsledkům testu zveřejněného v odborných horolezeckých časopisech má dnes horolezecká veřejnost oporu při výběru vhodné přilby. Naše přilba dopadla v rámci testu výborně. Její hodnoty leží na 5. místě a jsou jen o málo nižší než hodnoty přileb Polymot (Rakousko), Joe Brown Super, Römer 37 a Salewa (pracovní přilba). Je to výsledek dlouhodobé spolupráce Bezpečnostní komise Horolezeckého svazu ÚV ČSTV s monopolním výrobcem přileb výrobním družstvem Tvar Pardubice. Jakost přilby mohou již ocenit horolezci v NSR a Švýcarsku, protože 2 000 přileb již odebraly firmy Salewa a Eiselin-sport.

Vzhledem k těmto skutečnostem bych chtěl čtenáře seznámit s vývojem československé horolezecké přilby Cassida alpine a její parametry srovnat se špičkovými zahraničními výrobky. Materiálová komise ČSHS (tehdejší název) zahájila práce na vývoji přilby v roce 1973. Výrobce VD Tvar Pardubice projevil zájem o vývoj přilby a zhotovil několik zkušebních vzorků, které však podle právě vypracované metodiky zkoušek Sicherheitskreis in DAV (sekce bezpečnosti v Německém alpském svazu) nedopadly dobře. Podrobným studiem a řadou zkoušek a horou rozbitých přileb jsme došli k dnešnímu stavu.

Pro pochopení problematiky je nutné vysvětlit, co musí horolezecká přilba zabezpečovat a jaké mají být její parametry. Přilba musí kromě dále uvedeného zajišťovat ochranu hlavy před padajícími předměty a zajišťovat útlum jejich pádové energie, aby nedošlo k poškození krčních obratlů. Přilba tedy musí zabezpečovat odolnost proti protažení pevností své skořepiny a deformací vnitřního vybavení zajistit útlum nárazu. Požadavky lze zajistit vhodnou konstrukcí skořepiny, její pevností a řešením vnitřního vybavení, což se samozřejmě odrazí na její hmotnosti. Zatím neexistuje "dobrá" přilba, jejíž hmotnost by byla menší než 0,5 kg.

Útlum nárazu je tedy hlavním parametrem pro rozlišování dobrých a špatných přileb. Zkouší se na pádovém zařízení, kde je přilba nasazena na maketě hlavy. Maketa spočívá na desce se zařízením pro odečítání přenesené síly. Závaží stanovených hmotností je vedena volným pádem na střed přilby. Série přileb je bombardována řadou závaží se vzrůstající pádovou energií tak, aby bylo možno sestavit tzv. charakteristiku přilby, graf závislosti přenesené síly na pádové energii závaží. Každá přilba je zatěžována jen jednou hodnotou energie, načež se vyřadí - její schopnost absorpce pádové energie je značně snížena.

Charakteristika přilby Casida alpine

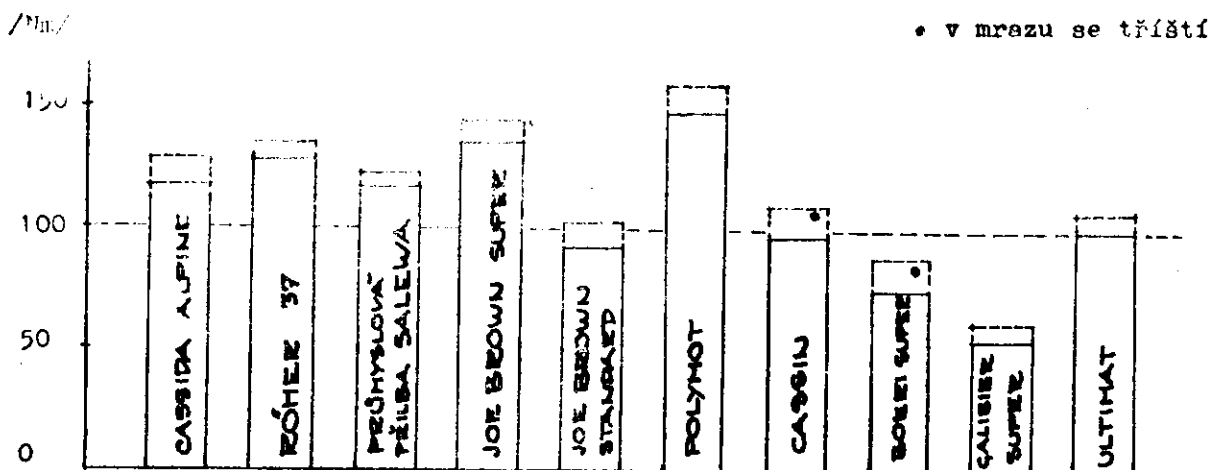

Pro hodnocení přilby je směrodatná z grafu odečtená hodnota pádové energie při přenesené síle 8 000 N, což je hodnota únosnosti krčních obratlů, která vyšla z lékařských testů. (Pozn.: pádovou energii 100 Nm má těleso o hmotnosti přibližně 1 kg při dopadu z výšky 10 m.) Zkouška se provádí stejným způsobem i za teploty -20°C .

Doplňující kritéria pro hodnocení přileb:

- ochrana uší a spánků
- pevnost upínacího řemene a přezky
- pevnost usazení na hlavě
- zajištěná větratelnost
- pohodlnost nošení
- hmotnost
- design

Pro srovnání uvádím v diagramu hodnoty pákové energie při přenesené síle 8 000 a 10 000 N (šárkovně):

Práce bezpečnostní komise HS ÚV ČSTV se neomezila pouze na vývoj přilby, ale díky zkušenostem a výsledkům se aktivně podílela na tvorbě návrhu normy UIAA, který byl vypracován na zasedání sekce pro přilby bezpečnostní komise UIAA v Praze ve dnech 25. - 26. června 1977.

Výsledky práce na přilbě Cassida alpine ukazují, že dobrou spoluprací výrobce a bezpečnostní komisí HS ÚV ČSTV lze dosáhnout dobrých výsledků. A tak si jenom přejme více tak iniciativních výrobců, kteří by chápali potřeby horolezecké veřejnosti v Československu.

KONCOVKA

v. schwab

Ne vždy se podaří vše stihnout. A tak se stalo, že nám došel rukopis článku o brněnské expedici "Hindúkuš 78" trochu později. Přesto jej rádi uveřejňujeme, protože vyvrací tvrzení "já na to psaní moc nésu", které pronesl v čísle 4/78 provianták Vilda, když byl požádán o příspěvek. Pak že nejsou výčitky svědomí ...

Tak to vypadá, že jestli mě nesklátí zákeřné neštovice, proti kterým nejsem očkován, nebo se nám podaří nespádnout do řeky (tam ale - jak je známo - padají jen školní výpravy), tak bych se i mohl

vrátit ve zdraví domů. Ale není mně to přáno. Jura by chtěl ještě lézt. A já si rýslel, že už budeme chodit jenom šťourat kytičky okolo tábora a okrajovat salám. Zatím jdeme zase někam nahoru ke Kešnikhanu či Auaru. A to mám ke všemu ještě narozeleniny. Raději bych si přál beďnu piv než nějakou šestitisícovku. Bohužel, vše je relativní a ta beďna je tak daleko, jako byl Hindúkuš před nějakou dobou třeba od Kunzu.

Ale co, možná, že někdy, až bude piva dost, by člověk mohl zalitovat.

Jde nás víc a dokonce všichni nahoře mezi ledem a kamením strávíme společnou noc. Druhý den se všichni rozumní postupně vrací do základního tábora a ti druzí lezou dál. Určitě jen proto, že o těch rozumných nevědí. Oni totiž nevědí ani o sobě.

Na Auar nastupujeme brzy ráno. Jdeme s Jurou a Mirkem společně. Tato pospolitost je zřejmá hlavně v našich kletrácích, kde máme, jak již bývá zvykem, každý něco jiného. Navzájem toho víme o sobě velmi málo, skoro nic. Před vlastním nástupem se setkávám s Mirkem a dovídám se, že Jura už nastoupil o něco níž. No, ono je to jedno, my to tedy vezmeme zase tady. Na Auar vede z této strany jedna polská cesta, ale ta začíná o kus dál a vede širokým rozbitým rincálem na hřeben. Zdá se, že přímo nad námi se stěnou můžeme na hřeben dostat také. Lezení je tak asi dvojkové, místy trojkové. Ale je to hrozně rozbitá šotolina. Možná by to chtělo občas lano, ale to má u sebe Jura. My máme zase čokoládu a salám. Popolézám vpředu a hledám nejschůdnější terén. Mirek se mně vzdaluje, ale protože ho za chvíli dohání Karel (kde ten se tady vzal?), jsem klidný a lezu dál. Lavíruji mezi rozbitými žlábkami a žebírky. Zdá se, že na hřeben to není daleko, ale jako už tolikrát v těchto horách, je to zdání klemné. Odpočívám a myslím na to, za kterým žebrem je teď asi Jura. Najednou ho vidím vlevo dole pod sebou. Tak je to dobré, bude lano a budu si mít s kým povídat. Jura má lano, ale má taky hlad. Salám má Mirek a tak se musí spokojit s čokoládou a bonbony. Já jsem se ráno bohatě nasnídal a tak to nepociťuji tak tragicky.

Postup dále je stále stejný, rozbitou stěnou, jen hlad doléhá silněji. Několik délek pod hřebenem se skála zpevňuje v ohromné bloky a začíná konečně pevné lezení. Zdá se, že na hřeben nikdy nedolezeme. Cośi na nás padlo a náš postup je nějak moc rozvážný. Konečně jsme na hřebenu a můžeme se kouknout do srázů severní stěny. Jura se těší, že ulehčí kletráku a vytahuje lano. Víím, jak vždy před nástupem přebíráme materiál a snažíme se balit ekonomicky a hlavně lehce. Vůbec mě proto nepřekvapuje, že lano nemá tradiční délku, ale jen nějakých 16 metrů. Kličekování na hřebenu, hlavně z jeho severní strany, není moc příjemné, ale právě díky lanu jsme si velmi blízko. Z hřebene je nádherný pohled do JV stěny Auaru. Je dosti hladká a téměř kolmá, s relativní výškou asi 500 m. Zdá se suchá a my litujeme, že nemáme lezečky a trochu víc času. Byl by to jistě těžký, ale reálný skalní výstup na šestitisícovku. Konečně hřeben končí a strmě se láme do žlebu, kterým se sem dostali Poláci. Lano na slánění je trochu krátké a ta díra zase dost hluboká, a tak se vzájemně jistíme a slézáme. Skála začíná být zase rozlámaná a my závidíme těm, kteří lisují kytky v základním táboře.

Ale i toto končí a my stojíme v úzké štěrbině a nad námi je strmá štítová stěna, která vede pod zaledněný vrchol. Necháváme zde zbytečné věci. Jen tak nalenko lezeme plotnami, nad kterými se Jura přímo rozplývá a hlasitě vzpomíná na Dru. Je to radost po té šotolině na něco takového nersazit v 6 000 m. Je nám skoro líto, že tenhle úsek končí. Zbývající část přes sněhové plató a po strmém ledovém hře-

beni končí náš výstup na náš poslední kopec v těchto horách. Počasím je k nám Aurr daleko milosrdnější než poslední Šachaur a překrásné panorama okolních hor je nám odměnou za tento výstup.

Sestup je velmi rychlý, ale není nám souzeno dosáhnout dnes základního tábora. Při blikavém světle našich šelovek bloudíme snad 15 minut od tábora a nemůžeme najít cestu okolo strmé skalní stěny, kde musíme projít. Tedy poslední kopec a poslední bivak v měkké trávě, které je tu okolo dost. Ležím ve spacáku, únava se stěhuje někde mimo mě a jsem rád, že mě Jura zlákal. Za tu bednu to určitě stálo.

REALITA

r. stuchlík

"O novém postaru", článek Vaška Šatavy, mě nutí vzít do ruky pero a napsat vám (vlastně Veškovi) pár slov. Proč? Prostě proto, že mě jeho článek nenechal v klidu.

Absolvoval jsem již hezkou řadu školení a doškolení jako frekventant, instruktor i vedoucí. Pikantní příchuť má jistě sdělení, že jsem ze stejného kraje jako Šatava a že jsem ten kurs, o kterém píše, také vedl.

V úvodu článku Šatava ujišťuje, že nehodlá kritizovat konkrétní osoby a v závěru říká: .. jde o poznatek z kursu, kterého jsem se zúčastnil. Já se za ten kurs cítím odpovědným a tak se ozývám.

Posláním školení cvičitelů III. třídy je připravit cvičitele pro práci s horolezci začínajícími lézt v letních Vysokých Tatrách. Tedy nikoliv předávat vlastní zkušenosti z aktivního moderního horolezectví kandidátům extrémismu. (Pro práci s vrcholovou formou horolezectví jsou školení trenéři.) Díváme-li se na obsah školení cvičitelů III. třídy z hlediska jeho poslání, měl by Šatava objasnit, co je v jeho náplni "zastaralé o několik let". Je škoda, že na to nepoukázal v průběhu kursu. Času sice nebylo nazbyt (podle JKTOR, závazného pro vedoucí školení, 33 hodin teorie, 42 hodin praxe a 4 hodiny zkoušky), ale na diskusi o nových věcech bychom si čas určitě našli.

Ze 8 dnů školení se Šatava dověděl "jen několik nových věcí", ostatní si našel v literatuře. Žijeme přece v době značného rozmachu šíření informací a to se pochopitelně týká - i když málo - i horolezectví. Je tedy zcela normální, že člověk mající zájem o věc, se jí doví při čtení Alpinismů, Mountainů, Hotejlů a Hor. Nelze na každém školení "trojky" říkat samé nové věci, tak rychle světový vývoj prostě nekráčí (zaplaťpánbůh). Je pravda, že některé předměty jsou také na "čtyřce" a nekonec i na vyšších stupních školení, ale vždy podrobněji, ve větším měřítku. S

jeho názorem, že je ztrátou času poslouchat známé věci, by se dalo souhlasit, kdyby tyly tyhle věci známé pro všechny frekventanty a nakonec i absolventy. Asi by změnil názor, kdyby seděl u vstupních zkoušek pro školení cvičitelů II. třídy. Moc by se divil, jak známé věci dělají adeptům na "dvojkou" potíže.

Samozřejmě bych si přál, aby frekventanti přijeli na školení připraveni z domova a místo přednášek mohly být konzultace sávéčné diskuse o předepsané látce. Ale to je, bohužel, jen zbožné přání, praxe je jiná. Látka, která se zdá jednomu stará, je pro jiného nová; a pak, slyšet nebo číst o něčem mnohdy nestačí, je potřeba si to zkusit a umět to ostatním ukázat. Na doškolení cvičitelů II. třídy jsem zažil i takové experty, pro které ukázka činnosti družstva po pádu byla takřka neřešitelným problémem. On takový prusík je hodně stará věc (určitě víc než 10 roků) a přesto jsou případy, kdy lezec po pádu za hranu či pod převis zůstane nezraněn a přece umírá na následky visu v laně.

Tvrzení o cvičitelích, jehož znalosti jsou staré "asi tak 10 let", je slušně řečeno nesmysl. Každý cvičitel, počínaje III. třídou, musí alespoň jednou za čtyři roky projít doškolením s zkouškami (a to nemluvím o získávání informací četbou a ústním podáním), jinak jeho legitimace ztrácí platnost. Kdo má opravdu o věc zájem, doví se mnoho. Těžko se může dostat do situace, "že by se nestačil divit, co je ve světě hor nového".

Divit se musí spíše doma, například když někdo používá na pískovci háčky a magnésium.

Nechci tvrdit, že je při výuce cvičitelů horolezectví vše v naprostém pořádku, ale v problémech, o kterých píše Šatava, to asi nebude. Potíž vidím spíše v tom, že na školení chodí hodně horolezců, ale jen někteří tam jdou proto, aby dělali cvičitelskou práci. Je mezi nimi dost těch, kteří vítají refundovaný týden jako báječnou možnost zalézt si v Tatrách za státní peníze. Pak jsou zklamáni a cítí se omezováni, mají-li plnit osnovu školení. Vyšší nároky na výběr uchazečů by měly mít již oddíly a rovněž vstupní pohovory, lépe zkoušky, by vhodně mohly ovlivnit průběh školení. Mimochoodem, vyškolení jednoho cvičitele III. třídy v horolezectví stojí v průměru 1 500,- Kčs, a tak bychom měli tyhle prostředky investovat co nejzodpovědněji.

Náplň školení je podle mého názoru dobrá a je dost obětavých lidí v našem svazu, kteří se snaží, aby neustrnula. Osnovy se doplňují o nejnovější poznatky a to hlavně tehdy, mají-li pro nás skutečný význam z hlediska většiny. Oni si totiž ti, kteří - jak píše Šatava - chtějí mít kontakt s vrcholovým světovým horolezectvím, většinou dokáží obstarat informace o novinkách sami.

TECHNICKÉ LEZENÍ.

V minulém čísle jsme hovořili o základech umístování skob a vklíněnců a o postupu druholezce v technické délce. Zde se zmíníme o vyvádění a komplikovanějších způsobech ukládání postupových prostředků i o několika nových součástech výstroje.

Při technickém lezení je dovoleno vše, to je vše kromě užívání nikoliv nezbytných nýtů. Zavrtávat na technické cestě nýty libovolně je absurdní, neboť smyslem této hry s postupovými prostředky je nasadit veškerý vtíp a sílu a využít veškerých přirozených možností, které skála skýtá. Nýty lze použít všude, takže jejich bezstarostné nasazení je v rozporu s důvodem, proč vůbec na skále jsme. Nýty občas umožní udělat hezkou cestu jinak nelezitelnou a v tom je jejich jakés-takés oprávnění.

Slušně hrané technické lezení může fascinovat, neboť si může vyžádat veškerý náš důvtip a kázeň. Ale technické lezení non plus ultra se stává karikaturou sebe sama. V delším stadiu hry se dospívá k zatloukání skob do připravených děr - umělé lezení ještě umělejší. Tento problém lze zmenšit užitím vklíněnců a přelety technických cest výhradně s vklíněnci se mohou stát samy o sobě skvělou a vzrušující hrou.

Technickému lezení se musí učit i ten, kdo je nemá rád, aby mohl dělat velké stěny. Některé z největších skalních výstupů světa mají významné úseky technického rázu.

VYVÁDĚNÍ

Jedná se o upevnění určitého druhu postupového prostředku do skály a jeho použití k postupu. Ačkoliv se jako technické lezení uvažuje přitažení za karabinu přivázanou ke skobě, šlápnutí na skobu či odpočívání ve skobě, běžně se pod tímto pojmem rozumí užití žebříčků (v alpské oblasti bylo technické lezení dlouho definováno jako "užívání žebříčků").

POSTUPOVÉ BODY

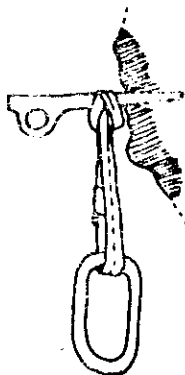
Umisťuj a kontroluj skoby nebo vklíněnce podle Basic Rockcraft. Není nutné zatloukat všechny postupové skoby stejně důkladně jako skoby na stanovišti nebo jistící skoby při volném lezení. Jsme-li na pochybách, měli bychom skobu zatlouci co nejlépe, ale smysl pro proporce je užitečný. Ve snadné technické spáře by měla být

skoba zatlučena tak, aby splnila svůj úkol - aby dokázala zadržet pád, způsobený nesprávným odhadem při zatlučení další skoby. S narůstáním zkušeností je možno více říkavet a blížit se s odhadem k dovolené hranici; vstupujeme tu ale do sré-ny plně patří na nepozornost. I ostřílení práskači nedokáží vždy posoudit pevnost skoby, dokonce ani ve snadné spáře. Dej si pozor na předsudky proti nadměrnému zatlučení skob - je to malicherný a pošetilý názor. Nikde nedostal tento hlou-pý předsudek pádněji na frak než v Yosemite, kde bylo několik 30timetrových pádů přímým důsledkem sociálního tlaku proti nadměrně zatlučenému železu. Ukazuje se, že je to právě jakési romanticky pokroucené myšlení, které způsobuje 99% všech nehod ve skalním lezení. A tak jestliže hřešíš, hřeš na straně přehnaného zatlou-čení a dej tak správný příklad svému partnerovi, když reptá.

HARD NAILING

"Hard nailing" znamená připevnit něco ke skále buď tlakem nebo klíněním nebo obo-jí. Tlak vzniká zatlučením skoby do spáry - tlak proti stěnám drží skobu na mís-tě. Klínění je dělá někdy probráno v kapitole o vklíněních; u skoby můžeme o klí-nění skluzavky je-li zatlučena ve spáře klín se nad i pod skobou zužuje a zoceluje tak jejíma koncemi. Zatlučeným objektem může být ovšem jakákoliv va-riace skoby a nemusí se jednat o spáru - lze použít každé utváření skály, které udrží zatlučený nebo zatlučený předmět.

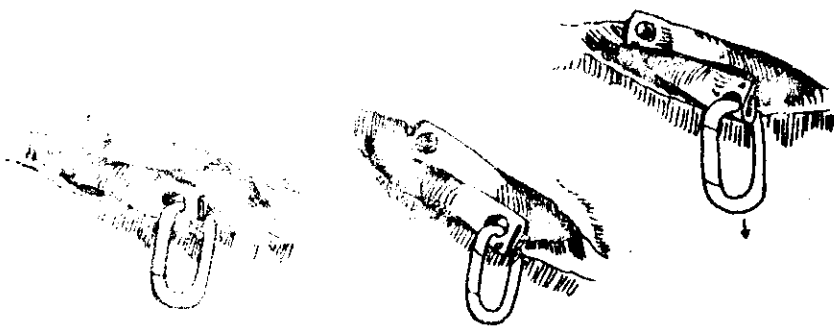
Jsou-li s osazováním problémy, je třeba neztrácet se zřetele uvedené dvě zásady - klínění a tlak. Současně je třeba být neustále připraven použít těchto zásad i těmi nejnepobvyklejšími a tvůrčími způsoby, každé jednotlivě i obou najednou. A mů-žeme k nim přidat třetí zásadu - zásadu m i n i m á l n í p á k y . Ta se u-platní např. použitím krátkých skob v mělké spáře či obvázáním skoby smyčkou těs-ně u skály. (Obr. 1). U bonga lze zmenšit páku procvaknutím díry bližší špičce;

je možné umístit do spáry uzel nebo vklíněnc a zatlouci skobu hned pod něj tak, že síla se přenáší na špičce skoby. Sdružování a hnízdová-ní skob je běžným postupem jak vyplnit mělkou spáru. Cílem je tu opět získání dostatečného tlaku proti stěnám, který udrží věci na místě. Přeplátované skoby mají proti krátké a tlusté skobě výhodu v tom, že dvě či více skob mají určitou napruženost, že tvoří proti stěnám spá-ry jakousi pružinu. (Obr. 3). Sdružené skoby se obvykle ovazují těsně u skály. Provlékní jejich oky ještě bezpečnostní smyčku, která zabrání ztrátě skob při jejich vytržení. (Obr. 2).

2. Skoby v hnízdě svaž dohromady, abys zabránil jejich ztrátě.

3. špatně lépe nejlépe

SKOBOVÁNÍ ZA VOLNÝMI ODŠTĚPY

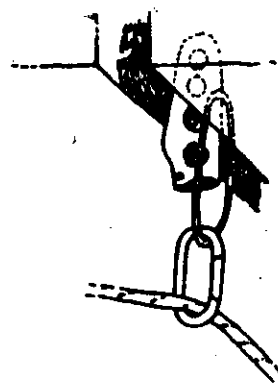
Při zatloukání dalších skob do spár za volnými odštěpy dochází v důsledku rozšiřování spáry zatloukanou skobou k uvolňování spodních skob. Tento jev lze omezit použitím vklíněnců v co největší míře, použitím dlouhých skob s malou sbíhavostí a nepřiliš násilným zatloukáním. Často je užitečné přicvaknout se pomocí smyčky k zatloukané skobě pro případ, že by vypadla ta spodní, ve které visíme.

KEMOVÁNÍ ("CAMMING")

V článku v Summit-u z března roku 1972 zavedl Greg Lowe myšlenku přelézat spáry s rovnoběžnými stěnami bez kladiva, pomocí smyčky z ocelového lanka a skoby. Skoba a lanko se vsunou do spáry tak, aby smyčka byla vedle skoby a prudkým šknutím smyčkou směrem ven se skoba pevně uklíní. Další zatížení drátu skobu jen důkladněji zaráží. Hlavní výhodou tohoto způsobu je zamezení devastace spár tam, kde nelze použít vklíněnců. Může ovšem být prospěšný i v případě uvolněného odštěpu, neboť tímto způsobem se spára nebude rozšiřovat jako při zatloukání skob. (Obr. 4). Kemování se ukazuje jako nejužitečnější v měkké spáře, do které se skoba i drát mohou dobře zakousnout. Bylo by rozumné si tento postup před vlastním použitím nejprve dobře vyzkoušet. Místo drátu je možné použít i smyčky, ale ta se hezky rychle sřezá. (Obr. 5)

4. Mědělec připíchnutý skobou ke dnu spáry. Takto lze v měkké spáře snížit páčení na minimum.

5. Kemování

RARPY ("RURPS")

Byly poprvé v Basic Rockcraft. (Tvarem poněkud připomínají naše jedničky - pozn.) Jednou z jejich velkých výhod je, že se mohou zarazit do puklin, které nejsou skutečnými spárami. To jim dává schopnost zadržet velkou sílu, neboť jsou vsakutku zaklíněny v díře, odkud je obtížné je vypáčit. Pokud k páčení dochází, je sníženo na minimum připeutím karabiny těsně u skály.

PLOMBY ("SLOBIES, SMASHIES, BASHIES")

Tyto a jiné tvárné skoby, zhotovené z měkkého kovu - obvykle hliníku - se přizpůsobují skále a ztvrdnou na náraz. (Jsou to v podstatě kostky z hliníku, provrtnané otvorem, jímž prochází smyčka z ocelového lanka. Do skály se prostě rostemují.) Zvláště se hodí do oblých mělkých žlábků, kde nelze použít rarpů. Stále ve větší míře se jich používá do děr, vzniklých opakovaným zatlučením a vytlučením stále větších kusů rarpů. Takto použity se plomby stávají dalším krokem v znehodnocování cest, neboť je téměř není možné vytlučit a po přetržení smyčky jsou těžko použitelné. Obvyklou odpovědí je zatlučení horizontální skoby podél strany. U plomb s drátěnou smyčkou tento problém odpadá.

MĚDĚNCE ("COPPERHEADS")

Tato měděná razidla na drátě jsou přínosem Billa Forresta technickému lezení. Nejprospěšnější jsou ve velmi mělkých spárách či žlábkách. Stejně jako plomby jsou dostatečně měkké, aby se poddaly skále, a navíc mají výhodu v tom, že drát prochází osově přímo spodkem razidla, což eliminuje páčení. Měděnce tedy dobře slouží jako vklíněnce použitelné v nejmělkých hnízdech.

HÁČKY ("SKYHOOKS")

Jsou to užitečné pomůcky při technickém lezení. Nejlepší vzor vytvořil Jim Logan (obr. 6). Přednosti Loganova háčku : držení zátěže těsně u skály a nožky na obou stranách základny, které ji stabilizují a zabraňují vyvracení.

6. Loganův háček

VRH LANA

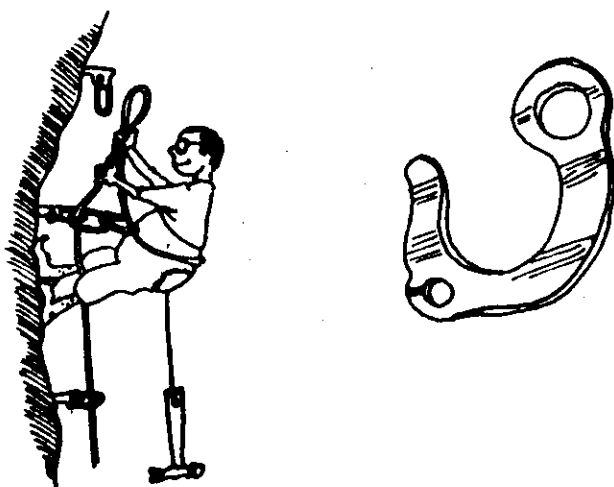
Tváří v tvář úseku, který nelze přeskobovat, přelést pomocí vklíněnců nebo háčků ani volně, je vhodná a v dobré shodě s tradicí klasická metoda lasování hrotu. V jižní stěně Watkinse se zdolává hladký úsek nahazováním lana přes malý stromek.

A jednou jsem při sólovém pokusu o novou cestu na El Capitan ušetřil šest nýtů vrháním vklíněnců do spár. Tato metoda je nejprospěšnější při zdolávání krátkých holých úseků, je ovšem vždy nutné zachovávat opatrnost.

POSTUP

Když jsi zatloukl skobu nebo osadil vklíněnce, použij k postupu žebříčků. Uvidíš, že se tomu velice rychle oddáš tělem i duší. Při učení nespěchej. Dej si na čas a vypracovávej vzory pohybů. Následují takto: procvakni lano karabinou v postupovém bodu, přicvakni žebříček, vystoupej v žebříčku až kam ti rovnováha dovolí a postav se jednou nohou v žebříčku a druhou ve třmenu ("sub-aider") - žebříčky opatřené třmeny, jejich uspořádání a funkce jsou nejlépe patrný z obrázků a z kapitoly o jumarování, kde jsou nejprospěšnější - pozn.) nebo v druhém žebříčku, osad další postupový bod a opakuj. Při jiném způsobu nejprve přicvakneš žebříček, stoupáš nahoru a lano procvakneš teprve, když máš skobu ve výši pasu. Teoreticky je druhý způsob účinnější, v praxi mají ale obě verze své výhody. Např. nevýhodou druhého způsobu (obhajovaného Chouinardem) je, že v případě silného tahu lana a pochybné kvality další skoby tuto skobu při stoupaní a současném tažení lana vzhůru zatěžuješ způsobem, který není právě žádoucí. Další nevýhoda spočívá v tom, že když tato k lanu nepřicvaknutá skoba vypadne, můžeš ztratit ji i vše, co je na ní pověšeno. Při přímém postupu vzhůru je přiměřená každá varianta yosemitské metody, a jsou-li se skobováním nebo osazováním vklíněnců problémy, je každý dogmatický přístup na draka.

Není-li skála strmá, mělo by být možné postavit se do nejvyšších příček. Je to žádoucí, nutný počet postupových bodů tak bude co nejmenší. Narůstání strmosti stěny nás zatlačí níže v žebříčcích; i tak se ale snaž dělat mezi postupovými body co největší vzdálenosti. Pomáhá, drží-li jistící partner lano napjaté. Někdy to ztrácí účinnost, protože lano se protahuje. Jednoduchým řešením je zaháknout do skoby fifi-háček, přicvaknutý ke smyčce kolem pasu. Ve strmé a převislé skále má tento postup a fifi-háček ještě tu výhodu, že můžeme přitáhnout lano a přicvaknout je k další skobě, přičemž nás háček pohodlně drží na tah. (Obr. 7).

7. Řetěz karabin drží vůdce na tah. Výhodnější je nahradit prostřední karabinu fifi-háčkem.

LEZENÍ PŘEVISŮ

Zde je zvlášť užitečné přicvaknout lano před postupem k dalšímu bodu. Když se natahuješ s lanem, drž se proti přepadnutí dozadu vzepřením v klidové poloze nebo použij fifi-háčku. Po přicvaknutí lana použij k postupu vlastního přitahu (tj. táhni dolů za lano, které jde od tvého pasu přes karabinu u skoby).

Při technickém lezení stejně jako při volném drž těla od skály. Musíš-li použít paží, stoupej rychle a rytmicky a přecházej do odpočinkové polohy nebo do visu na tah a odlehčuj ruce. Táhneš-li se nahoru rukama, udržuj je natažené. To ti umožní zatěžovat místo svalů kosti a udrží tělo dál od skály, takže můžeš lépe zvedat nohy.

TŘENÍ

Je třeba být neustále na pozoru před nadměrným narůstáním tření v soustavě. Lze tomu předcházet prodlužováním smyček, občas může být užitečné vycvaknout pod sebou některé postupové body, jejichž kvalita je pro jištění problematická, a dosáhnout tak volnějšího běhu lana. Toto vycvakávání ovšem je třeba dělat s rozumem, abychom nevyvolali nebezpečí dlouhého pádu. Pamatuj na omezování vzniku tření na začátku délky, dokud ještě není problém, jinak by později mohlo být nesnesitelné.

CVIČENÍ

Při manipulaci s lanem a žebříky napáchá každý během nácviku technického lezení řadu chyb. K dosažení plynulosti a výkonnosti ve soupání s umělými pomůckami je třeba hodně cvičit.

ČIŠTĚNÍ

Postup při následování a vytloukání skob je popsán v Basic Rockcraft. Chtěl bych zde jen připomenout důležitost nejvýhodnější polohy při vytloukání skoby. Obecně je to odpočinková poloha se skobou u pasu nebo kousek níž a tělem od skály, aby měla ruka s kladivem potřebnou sílu a přesnost.

JŮMARY

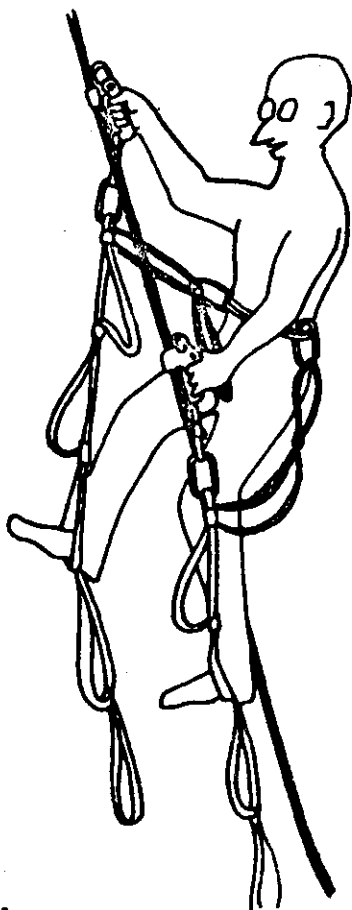
Přelézání technických délek druholezcem pomocí jumarů je rychlejší a snazší než při klasickém postupu. Ve velkých stěnách nebo i na krátkých čistě technických cestách výkonnost jumarů více než vyrovnává jejich dodatečnou váhu. Na trhu jsou i jiná mechanická stoupadla, některá jsou stejně dobrá nebo lepší než jumary pro přímý výstup na laně. Ale pro druholezce na technických cestách nemají jumary konkurenci.

POUŽITÍ JUMARŮ

Nejprve připevni ke spodku jumaru smyčky. Dávám přednost dvěma popruhům 1,5 cm širokým, ale jediná smyčka šířky 2,5 cm by měla taky stačit. Hřeny jumaru tyto smyčky rozdírají, je proto třeba častých kontrol. Je těžké najít návod na určení

délky smyček a místa jejich připevnění pro prusíkování. Použijeme-li žebříčky se třmenem ("sub-aider"), je tento problém prakticky odstraněn, neboť třmeny jsou již pro jumarování "ustaveny". Neužíváš-li žebříčky se třmeny, uprav si následující instrukce podle své výstroje:

- a/ přicvakni ke smyčce kolem pasu dvě karabiny
- b/ nasaď pravý jumar na lano
- c/ přicvakni žebříček k jumaru a horní smyčku třmenu k pravé karabině u pasu
- d/ nasaď levý jumar na lano pod pravý, přicvakni druhý žebříček a dolní smyčku jeho třmenu přicvakni k levé karabině u pasu
- e/ dej pravou nohu do třetí příčky pravého žebříčku a levou nohu do druhé příčky levého žebříčku
- f/ posuň horní jumar co nejvýše a postav se do žebříčku k němu připevněného. Tvoje váha by měla být zhruba stejným dílem rozložena na pravou nohu a pas.
- g/ posuň druhý jumar k prvnímu
- h/ přenes váhu na levý jumar a narovnávej dolní nohu, vztyčuj se plynulým pohybem za současného posouvání horního jumaru co nejvýše. Trocha cvičení ti umožní provádět to s minimálním úsilím. Při posouvání jumaru vzhůru nohu odlehčí až na mírný dotyk, který zamezí sklouznutí žebříčku z nohy. (Obr. 8).

8.

POZNÁMKY

1. Ze začátku bude spodní jumar při pokusu posunout jej vzhůru zvedat lano. Abys tomu zabránil, uvolni pokaždé "palec" ("cam") palcem, dokud se nedostaneš tak vysoko, aby to bylo v důsledku váhy lana zbytečné.
2. Je třeba, aby smyčky třmenů byly v dobrém stavu. Roztřepeň vyměň.
3. Vždy měj jistotu, že jsou o b a jumarů připevněny k tvému tělu.
4. Strmost cesty určí, kolik váhy připadne na pas, kolik na pravou nohu a jak bude vůbec stoupaní nepříjemné. Nejvýhodnější je pro jumarování sklon zhruba 80°. Je-li sklon malý, dělá potíže udržení těla ve svislé poloze, protože připevnění pasu k hornímu jumaru je příliš krátké. Prodluž je přicvaknutím pasu ke druhé smyčce třmenu místo k první. Je-li sklon ještě menší, je nejlepší vytáhnout nohy ze žebříčků a stoupat vzhůru s jumarem v každé ruce. Je-li naopak výstup velmi strmý, zejména když se nohy nedotýkají skály, bude výstup mnohem pohodlnější se sedačkou přicvaknutou k horní příčce horního žebříčku. Rovněž pomáhá prsní úvaz.

5. Levou a pravou lze samozřejmě zaměnit. Právý jümara je ten, který, držet v pravé ruce, má palec na straně "palce" a pojišťovací západky.
6. Většinu uvedených bodů použij rovněž v případě prusáků nebo jiných podobných padel.

NÁSLEDOVÁNÍ S JÜMARAMI

Podle uvedeného návodu vystoupej k prvnímu postupovému bodu. Vyjmi lana z karabiny a vyber vklínělec nebo skobu. Obvykle je nejprve nutné zajmout horní jümara a lana a nasadit jej nad vklíněncem či skobou a pak teprve vyvazknout lanem z karabiny. Pokračuj dál. Jsou-li postupové body zhruba v přímce a není-li odlika převislá, uvedený postup by měl pracovat bez problémů. Pro větší bezpečnost se navaž na konec lana. V Yosemite to už nejméně jednomu lezci zachránilo život a další mohli žít, kdyby to byli udělali. Je-li následování vůbec problematické, jako v traverzech a převisích, přivež se za jümara s lanovými úsmičkami. Znamená to pod v případě selhání jümara. Jinou užitečnou zárukou je nasazení prusáku mezi oba jümara a připevnění ke spodnímu jümara. Když pak spodní jümara selže ve chvíli, kdy je horní sejmuto s lana, lezec může přežít.

TRAVERZY, POSTUPY DO STRAN, PŘEVISY

Přinášejí problémy, z nichž hlavní tkví v tom, že po nasazení horního jümara nad skobu jej nelze zatížit bez nasazení druhého jümara proti skobě. Řešením je použití stejného postupu jako při následování kyvadlového traverzu (viz dále). Jediný rozdíl je v tom, že běžně není nutné odvažovat se od konce lana a protahovat je, stačí natáhnout se zpět a vyvazknout je.

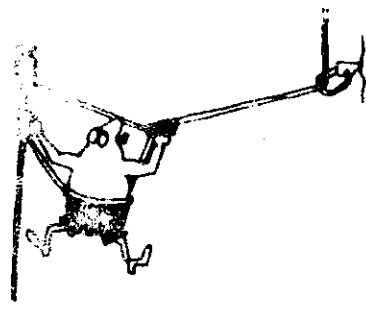
TRAVERZY KYVADLOVÉ A S TAHEM LANA

Jsou to způsoby vodorovného pohybu přes hladký úsek skály. Kyvadlovým traverzem se rozumí zhoupnutí v laně a traverz s tahem lana představuje postup ve vlně na laně, kdy se do boku propracováváme pomocí tření rukou a bot. Tyto traverzy mohou být jednou snadné, jindy pak klíčovým místem výstupu, což závisí na úhlu a na chyttech, po kterých se postupuje.

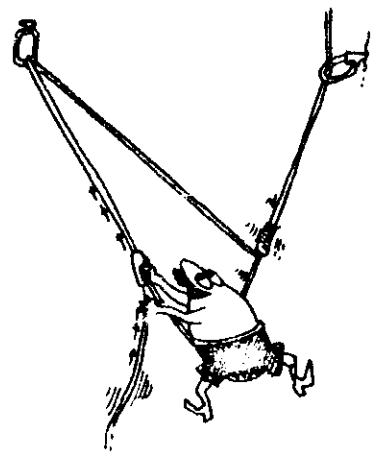
Během vyvádění druhý lezec vůdce prostě spustí dostatečně nízko, aby se ten mohl přehoupnout nebo předrápat přes hladký úsek. Někdy ho spustí o pár metrů, jindy o třicet i více. Za traverzem by měl vůdce vystoupat tak vysoko, jak mu to jen bezpečnost dovolí, dříve než připevní lano ke skále. Druhému to tím usnadní. (Obr. 9).

Je několik způsobů, jak následovat kyvadlový traverz, které normálně předpokládají zanechání části výstroje (skoba, karabína) na počátku traverzu. Nejjednodušší způsob s jümarami je tento:

1. sejmí horní jümara a nasadí jej na lano nad počátkem traverzu
2. uchop lano pod druhým jümarem a zcela je odlehčí; visíš přitom na prvním jümara a držíš se lana pod druhým. Pomalu povoluj lano postupným posunováním druhého jümara dolů; je-li to nutné, přidržuj se jej
3. za traverzem přenes druhý jümara na lano pod první, odvaž se z konce lana, protáhni je karabinou na začátku traverzu a opět se navaž. (Obr. 10, 11).

9.

10.

11.

9. - 11. Následování kyvadlového traverzu s jümery.

Uvedený způsob je nejlepší pro krátké traverzy, kdy jde lano vodorovně nebo šikmo vzhůru. Je-li ale traverz dlouhý či jde-li lano od počátku traverzu dolů, doporučuje se následující postup:

- a/ stejně jako prve. Jde-li ale lano shora dolů od počátku, je správné nasadit jümara obráceně, to je spodkem k počátku traverzu a vrchem dolů.
- b/ vytvoř brzdú z karabiny (t.j. použij karabinu stejně jako při slaňování přes karabinu - pozn.) a provlékni jí lano pod druhým jümarem.
- c/ sejmí druhý jümara a nasaď jej k prvnímu.
- d/ slaňuj, dokud není možné dokončit traverz jümárováním.
- e/ odvaž se z lano a přitáhni je.

Je možné následovat kyvadlový traverz bez obětování karabiny užitím dvojitého druhého lana a slaňováním.

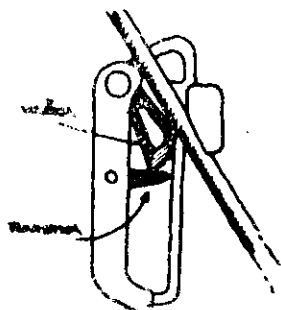
Nepoužívali druholezec jímery, je nejspíš, když jej vůdce spustí od karabiny na začátku traverzu dolů a druholezec absoluje traverz stejným způsobem jako obvozelec.

Je důležité, aby začátek traverzu byl spolehlivý, jinak druholezec může sáhnout do dlouhý pád. Jsme-li na pochybách, zajistíme jej dalšími prostředky. A v každém pádě bychom měli být na pochybách téměř vždy. Takže vždy nedovol, aby lano bylo napětí přes jiné napjaté lano.

BEZPEČNOST S JÍMERY

I když existují i jiná stoupadla, která lze použít při lezení, jímery jsou nejméně účinnější. Na zledovatělých či zablácených lanách však budou klouzat. Pro tyto podmínky se doporučují Gibbsova stoupadla.

Ačkoliv jsou velmi výkonné, je třeba s nimi opatrnosti. Nesprávné použití může sobě ublížit i smrti i zranění. Ke smrtelnému úrazu došlo v Yosemite, když lezec opomněl připevnit jímery k pasu. Spadl až na zem, protože nebyl ani přivázan na karabiny na. Může to vypadat jako samozřejmost, ale jeden ze špičkových lezců zomřel ztrávil svoji sílu následováním celé Leaning Tower (350 metrů převislé stěny) aby se k jímaram přivázl. Je snadné přehlédnout samozřejmost, zejména když máš pozornost zaměstnanou výzva velké stěny.

12. Nesprávné nasazení jímery na šikmé lano. Váčka nedovolí pojistce zapadnout. Při nasazování jímery musí jít držadlo rovnoběžně s lanem.

Jímaram je vlastní jedno zákeřné nebezpečí. Když se stáhne, že je nasazen na lano a bezpečnostní západka nezaklapne do zavřené polohy. Snadno k tomu dochází na šikmém laně. Je třeba se přesvědčit, že lano je v zářezu, že palec je zakousnut proti západce a bezpečnostní západka je zaklapnuta. Na kolečku lano to lze zajistit velmi snadno, jde-li ale lano šikmo, můžeme udělat chybu. Nasazujeme-li jímery na šikmé lano a držadlem držíme kolmo, palec může zabránit pojistné západce, aby zaklapla. Tomu zabráníme, bude-li při nasazování jímery držadlo rovnoběžné s lanem. Správné nasazení jímery kontroluj zrakem.

POMŮCKY

V některých omezených případech, krátkých a specializovaných technických problémech, jsou užitečné různé pomůcky, jako sedací s prání úvaz, nastavitelné žebříčky, slaňovačla spod. Máš-li např. 100m cestu v celé délce převislou s desetimetrovým stropáčkem uprostřed, budou ti pomůcky, konstruované speciálně pro tento případ, prospěšné. Ale yosemitský přístup k technickým pomůckám je založen na lezení velkých stěn, což vyžaduje jednoduché metody vhodné na širokou škálu lezeckých problémů spíše než specializované nástroje, které dobře pracují v jedné části výstupu a všude jinde překážejí. Specializované části výstroje a postupy budou mít sklon snižovat celkovou výkonnost. Z toho důvodu yosemitští lezci vždy inklinovali ke krajní prostotě technických prostředků - ve velkých stěnách pracují lépe.

Setkáš-li se však s jinými postavy jinými metodami, jinými typy výstroje a budou-li pracovat, poskytne ti jejich postoj. Výrobci jiných druhů výstroje běžně poskytují informace o jejich životě. V tomto srovnání se o některých zmíním a zvláště ní kapitola.

NADSTAVBA STRACHU

"Při psaní této kapitoly mnou zmitají protichůdné pocity. Na jedné straně nehodlám povzbuzovat k sólovému lezení. Je-li člověk sám, jsou hory nebezpečnější. Snad největším nebezpečím sólového lezení je jeho návykovost. Je to silná droga a člověk dostává chuť na další, má sklon zvyšovat lačku a když už k tomu dojde, může to celé dostat patologické rysy a začne se vytrácet radost.

Na druhé straně má sólování pro ty, kteří jsou k tomu povahově založeni, vedle záporů i své odměny.

Často jsem byl dotazován na techniku sólového le-

zení; vím, že je tu zájem poznat ji. A cítím povinnost poskytnout informaci těm, kteří někdy mohou být k sólování donuceni, na příklad když se jim zraní partner."

Tak začíná Royal Robbins kapitolu o sólolezení ve své knize "Advanced Rockcraft".

Motto: Sólolezení - slouží k tomu, aby rozvášnilo oficiální kruhy ...

- se dělá z několika, mnohdy naprosto rozličných důvodů: k urychlení lezby, ukojení (lezdeckých vášní na vyšším stupni(?), pro "sportovnější" výkony, pro nemožnost snést se z různé příčiny se spolulezcem nebo jej vůbec sehnat, taky, v poslední době, z módy a frejeřiny, a mnoha dalších "výmluv" ...

Tento speciální druh lezby je možno provozovat bezpečně a nebezpečně. Přijde na to ... Nezáleží, myslím, ani tak na tom, zda se alpinista během výstupu jistí či nikoli. Je to v osobě (snad lépe v osobnosti) lezce samotné.

Mirek Šmíd

Pročže dost velká část z nás si občas nějaké to sólo vyleze (třeba jen na cvičných skalách), protože se každý z nás může dostat do situace, kdy bude nucen lézt sólo (viz konec prvního motto) a protože z hlediska "oficiálních kruhů" dostalo sólolezení zelenou, proto je čas - a to nejvyšší - seznámit se pořádně s tímto druhem lezení. Tak tedy ...

Jsou dva základní typy sólového lezení - jistěné a volné.

Nejprve se zde budeme zabývat lezení s úřem jištěným - navázaným, které můžeme v podstatě rozdělit na tři druhy:

- 1/ lezení s něčím jiným než s lanem - např. kotvou George Winklera
- 2/ lezení s krátkým lanem (staccato)
- 3/ lezení s dlouhým lanem tzv. FULL PITCH.

Jelikož první způsob patří spíše k tzv. kuriozitám, věnujeme se nyní pouze dalším dvěma způsobům.

LEZENÍ S KRÁTKÝM LANEM - STACCATO

Principem je tu postupné přenosění jištění v jakýchsi nahoru-dolů krocích. Existuje mnoho způsobů.

Při jednom způsobu se používá pouze jeden kus lana, řekněme tak do 15 metrů nebo několika kusů kratších lan. Kde se to nutně, ukotví se lano k jisticím bodům a lezec se na libovolném vhodném místě lana naváže obvykle pomocí slaňovací osmičky lodním uzlem spod. Po přelazení krátkého obtížného úseku upevní lano nad ním, vrátí se a vybere spodní jištění. Je třeba dbát na několik věcí:

- a/ slaňovací osmičku měj neustále připevněnou k tělu;
- b/ zajištění pomocí hrotů a vklíněná ti často dovolí vybrat je bez vracení se pouhým vytažením lana;
- c/ nelze-li spodní ukotvení zrušit tahem lana vzhůru, nepřivazuj lano k dalším postupovým jisticím bodům, ale pouze je procvakni karabinou. Jištění tak bude dynamičtější. Čím víc budeš mít pod sebou lana v poměru k délce pádu, tím mírněji bude pád zadržěn. Nejhorší možný případ nastává, když pád je dvojnásobkem délky lana, které jej chytá. Pamatuj, že pád pouhých šest metrů, chytaný přemi metry lana do statického ukotvení je co do vytvořených sil ostřejší než šedesátimetrový pád do 45timetrového lana.;
- d/ nepadej. Při sólování je třeba ještě víc než při normálním lezení ve dvou se dívat na jištění jako na poslední instanci, která nás má udržet na živu. Není dobré spoléhat, že zadrží pád, raději si říkej, že nějaké je lepší než žádné.

Metoda staccato má spoustu možných variací. Podstatou všech je, že lezec je přes krátký obtížný úsek k něčemu přivázan. Místo lana je např. možné použít žebříčků. Takto užity tvoří žebříčky kolem lince jakási chapadle, nejméně jeden a raději dva vždy přichycené k nějakému zajištění výše dřív než se spodní jištění zruší.

Tento způsob lezení je vhodný např. pro cesty s dobře držícími skobami, na cestách, které jsou vyzkoušeny generacemi... (pískovec, cvičné skály, stěny v Rumunsku, kolmé úseky v ledovcových výstupcích atd.).

LEZENÍ S DLOUHÝM LANEM - FULL PITCH

Při metodě celé délky je v podstatě jeden konec lana připevněn na stanovišti a druhý konec si připevňuje horolezec ke svému úvazku. Pro obojí existuje celá řada variant.

A. Připevnění lana na stanoviště:

- a/ uzel - nejlépe lodní nebo pevnostní
- b/ uzel + prusíky pro změkčení pádu
- c/ uzel + uzel UIAA

- d/ uzol + brzdící uzly (Abelakov, Sticht...)
- e/ uzol + brzdící uzly (Abelakov, Sticht...)

B. Barnettův systém (Barnettův systém)

- d/ lanová smyčka (část A a b)
- e/ pomocná smyčka
- f/ pomocný uzol, Ušák, slaňovací osmičky, atd., atd.

Z těchto vyjmenovaných možností je možno vymýšlet nejrůznější kombinace, které vždy směřují k tomu, že stěnu vlastně dvakrát přelezete a jednou slaníte.

R. Robbins ve své knize preferuje z těchto vyjmenovaných možností především Barnettův systém, který byl poprvé použit ve "velké stěně" Bruce Carsonem při sólovém přelezení Intersálu na El Capitana. Jeho hlavní výhodou je samovolné vydávání lana během lezení.

Jak systém pracuje.

Ukotvené lano jde přes kladku, připevněnou k lezcově prvnímu úvazu, a pak prochází dolů "Penberthyho stoupacím uzlem" (všechny citace v této kapitole jsou z B. Carson: "A New Solo Climbing System", Summit, April 1973). Tento uzol je částí lanové smyčky, která prochází kolem úvazu v pase a je svázána protisměrným nebo vinařským uzlem. Jak se lezec pohybuje vzhůru, uzol je lanem vytažen a přitlačen ke kladce, což umožňuje prokluz lana uzlem. Dojde-li k pádu, přestane tah lana držet kladku dole, ta přestane stlačovat uzol a ten se zadrhne kolem lana a zastaví pád.

Jedinou zřejmou nevýhodou v tomto systému podle Carsona je to, že "vůle ve stoupacím uzlu je kritická. Příliš malá vůle způsobuje nadměrné tření v celém systému. Vážnější je příliš velká vůle. Uzol nemusí zastavit pád. K tomu může dojít i tehdy, je-li materiál smyčky příliš neohebný, je-li místo stoupacího uzlu použit prusík nebo je-li kolem lana navinuto příliš málo závitů smyčky. Nastavení uzlu je především věc zkušenosti, ale několik věcí je jasných. Použije-li se asi 1,5metrová lanová smyčka, je nutných osm nebo devět závitů kolem jistícího lana. Nepřiléhají-li závity smyčky těsně a hladce k lanu, je smyčka nejspíš příliš volná. O tom, že se uzol zadrhne, se můžeme přesvědčit rychlou zkouškou: stačí uchopit jistící lano a šknout jím vzhůru jako při pádu."

Stoupací uzol se naváže omotáním "poddajně lanové smyčky okolo jistícího lana pět-krát až desetkrát a svázáním konců tak, že úvaz v pase je uvnitř smyčky." "Lanová smyčka by měla být z 'nejpoddajnějšího a nejohednějšího dostupného nylonu o průměru 8, 9 nebo 10 mm. Důležité je, aby lano nebylo tepelně zpracováno.' Za tepla upravované lano je pro tento účel příliš tuhé.

Barnettův systém se zdá být zvláště vhodný pro samojištění při volném lezení, neboť ponechává obě ruce volné k lezení. Při obtížném volném lezení je dobře nasadit jako rezervu na lano slaňovací osmičku co nejbližší nad stoupací uzol, ale zase dostatečně daleko na to, aby bylo umožněno dclézt na římsu nebo do místa, kde budou ruce volné k opětovnému nastavení této pojistné slaňovací osmičky. Jsou-li obtíže průběžné nebo nemáš-li jistotu, že to nad tebou je opravdu římsa, může být užiteč-

né nově i v určitých intervalech po celé délce lana několik těchto osmiček a upevnit všechny u pasu. Tyto pojistky pak lze rychle vycvakávat a odvazovat jednou za druhou pomocí jedné ruky a zubů.

Dalším materiálem, ze kterého jsme čerpali podklady pro tento článek, je japonský časopis Iwa to yuki.

Kromě výše uvedených možností zajišťování je zde ještě mj. popsán systém tzv. "zavřeného obvodu" který má však nevýhodu, že zajišťovací materiál - skoby, klíčky, nůžky, karabiny, atd. - zůstává po přečtení délky a vytažení lana ve stěně. Proto se dá odpomoci např. tzv. lanovými karabinami, které se mohou po přečtení délky zrušit pomocným lanem. Spolehlivost tohoto systému je však dosti problematická a z tohoto důvodu se o něm nebudeme více rozšiřovat.

Jiná metoda je systém použití tzv. Bonattiho robotu, což je v podstatě obdoba Bonattiho systému. Robot je připevněn mezi plochou smyčkou na prsou (prvním úvazkem) a sedacím úvazkem ve stále pozici. V případě pádu je lano tímto mechanismem proti prokluzu zastaveno. V praxi není tento systém u nás - bohužel - vyzkoušen. Bylo by vhodné, kdyby někdo z lezeckých kutilů zkusil tuto věčičku vyrobit a vyzkoušet ji (nejraději na pneumatice!).

Obdobně by snad mohl fungovat systém, který by pracoval na principu samonavíjajících bezpečnostních pásů, kterými jsou vybaveny některé zahraniční automobily. No, přemýšlejte !!!

VOLNÉ SÓLO

Než dáme opět slovo R. Robbinsovi a jeho knize, ze které jsme především čerpali materiál pro tento článek, chci, abyste se plně soustředili na následující stránky. Myslím si totiž, že tato poslední kapitola nejlépe vystihuje psychickou problematiku sólování. Doufám, že po dočtení posledních řádků taky zjistíte, že vám běhá mráz po zádech.

Nenavázané sólování je přitažlivé tím, že dovoluje lézt rychleji. Zvláště to platí, leze-li práškač v nepřilíš obtížném terénu. Ten může lézt takovým terénem rychle a bez váhání. Nebo může nést lano sebou a používat je pouze na krátkých úsecích obtížnějšího lezení. V horách, kde rychlost znamená bezpečnost, má také své sólování praktické výhody. V čistě skalním lezení je však volné sólování přitažlivé ne kvůli bezpečnosti, nýbrž pro radost ze suverénního a neopoutaného pohybu, kdy jediným jištěním je vlastní mysl a tělo, pracující a produkující umění - vysoko nad propastí a při tom zcela pod kontrolou, ale s jasným vědomím, že tato suverenita plyne pouze ze zvládnutí skály a sebe sama.

Nenavázané sólování práškače ve správném duševním rozpoložení může být radostným zážitkem a na obtížných cestách přináší rovněž uznání. Ale uznání vede ke chvále, chvála k závisti, závist k soutěžení a soutěživost u hry, jako je tato, k lezení překračujícímu meze vlastních schopností - se stává patologickým jevem. Čas od času se vzednou nad lezeckými centry vlny sólového soutěžení, kdy se hvězdy pokoušejí překonat jeden druhého a posunout lačku výš. Tyto vlny přejdou, když zanedbávaného sólisty pocítí, jak se jim zubatá a kosou kouká přes rameno, když vidí skály pod sebou a uvědomují si, že stačí chvilková ztráta soustředění, vteřinka vypnutí vůle nebo pozornosti a skála vyklouzne z rukou a propast se závratně blíží a

to vše proto, že je soutěživost nahnala do něčeho, co by jen tak pro radost nikdy nelezli.

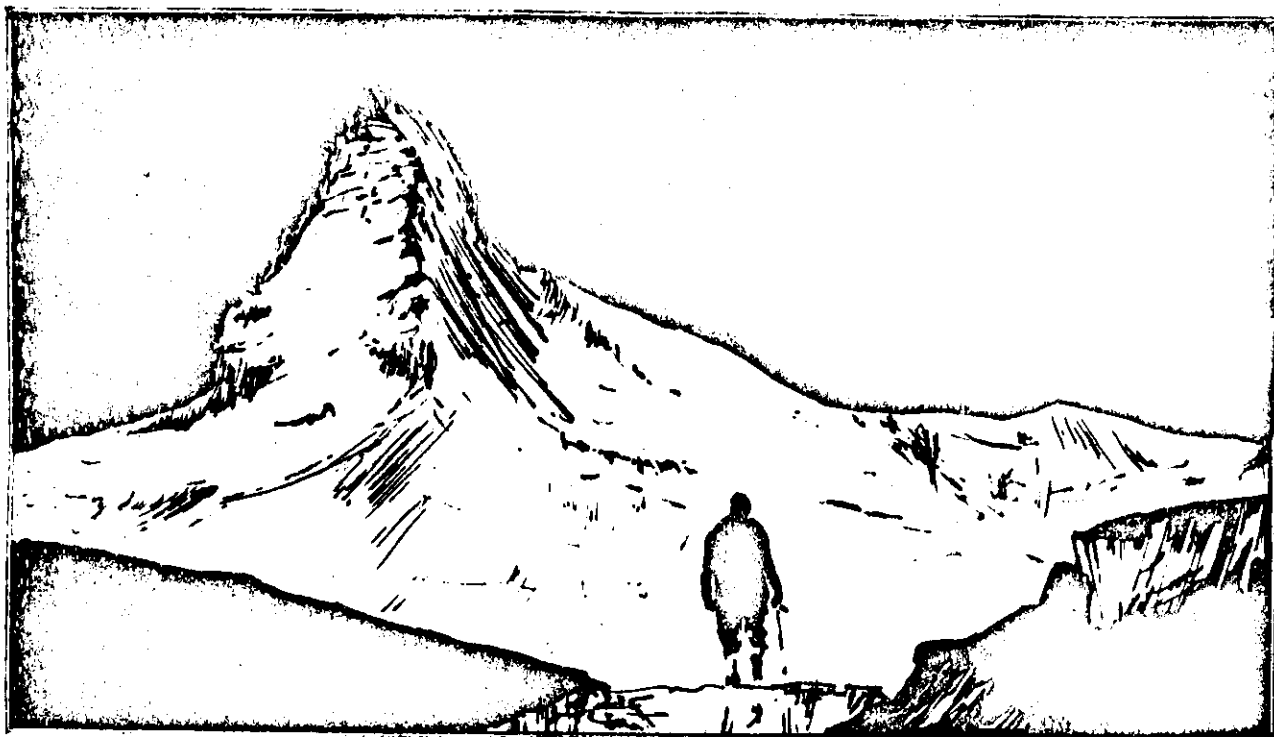
Musí-li někdo lézt sólo nenevázaný, postupuje v zásadě stejně jako vůdce, který se pouští do špatně jištěné délky. Rozdíl je pouze v tom, že je tu ještě menší prostor pro chybu. To je nejvýznamnější aspekt volného sólování - že nejmenší chyba nebo selhání úsudku mohou být osudné. Z tohoto důvodu je volná sólová hra nejtvrdější lezeckou skalní disciplínou. Se štěstím se nepočítá, nebo nemělo by se. Při sólování nesmíš dát příležitost náhodě, nesmíš se do něčeho pustit, dokud nevíš, že to půjde. Zkušení skalní lezci nesvěřují svůj osud do rukou náhodě, protože si uvědomují, že úspěch, ke kterému jim pomohlo štěstí, není zasloužený a protože vědí, že štěstí jednou nevyhnutelně selže.

Jedním z nejtrvalejších nebezpečí volného sólování je zalezení do polohy, z které není návratu. Toto je zvláště těžko řešitelný problém ve strmých stěnách, kde je běžně snazší lézt nahoru než dolů. Pro sólistu stejně jako pro navázaného prvolezce bez jištění je kategorickým příkazem vyvarovat se zaprásknutí. Nesmí učinit nevratný pohyb. Aby se této chybě vyhnul, stráví třeba hodiny zkoušením několika kroků nebo to vzdá a opatrně se vrátí.

Zkrátka, ačkoliv může být hnán romantickými představami o svobodě sólování, jeho činnost na skále musí být řízena krajně neromantickým zdravým rozumem.

Ale i když se pokouší pouze o to, o čem ví, že to zvládne, je tu ještě jedna možnost, jak dostat na frak. Při volném lezení obtížných cest, které leží v mezích lezeckých schopností, je zlou věcí případ, kdy tváří v tvář krajnímu nebezpečí a potřebě krajního sebeovládání selžou nervy a způsobí chybu. Je to ironie věci - strach přivodí krátké spojení, lezec umírá v přímém důsledku toho, že měl strach zemřít.

A tak než opustíš své přátele, zvaž dobře závažnost a možné důsledky toho, že půjdeš sám.

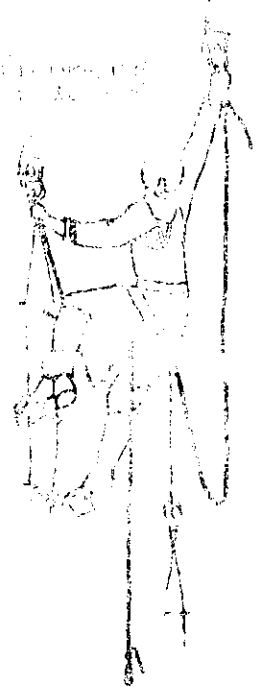
LEZENÍ S NEJEDNÝM LANEM - ZAJIŠTĚNÍ

LEZENÍ S JEDNÝM LANEM (A NE S DVOU) POUŽÍVÁ LANI, Z KTERÉHO SE VYKLEKÁ DVĚ JEDNĚJŠÍ LANI, KTERÁ JIŽÍVA VE ŠPOBÁCH (OBLASTI).

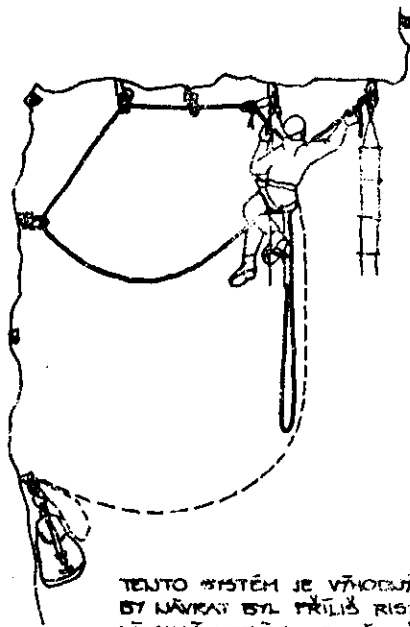

OBDOBÍ, KTERÉ JE NEJEDNÝM LANEM, JE POUŽÍVÁNO V KĚCH LANI S POUŽÍVÁNÍM JEDNĚJŠÍ LANI.

PŘI POUŽÍTÍ DELŠÍHO LANI (DO 150 M) JE NUTNO VYKLEKAT ÚSEK O PĚT METRŮ. PŘI PŘECHODU K SYSTÉMU DVOU OČEK V PŘÍPADĚ, ŽE SE POUŽÍVÁ PRO ZAJIŠTĚNÍ ÚSEKŮ NEBO VYJÍŽDĚ, JE NEJEDNÝM LANEM ZAJIŠTĚNÍ BODY ZRUŠENÍ LANEM JISTIČIHO LANI.

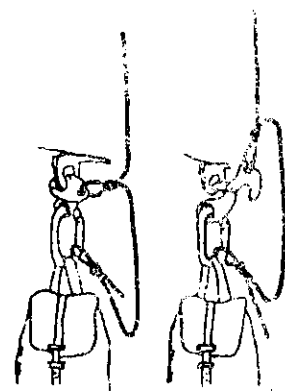

METODA UZAVŘENÉHO OBVODU

TEJTO SYSTÉM NEJÍ PŘÍLIŠ VÝHODNÝ, NEJEDNÝM LANEM ZŮSTÁVA VE STĚNĚ. PO PŘELEZENÍ SE ZAJIŠTĚNÍ ZRUŠÍ VYTÁHENÍM LANI Z CELÉHO OBVODU. ZTRÁTU KARABIN LZE NAHRADIT POUŽÍTÍM ŠTŘEKŮ. PO DOBAZENÍ DALŠÍHO JISTIČNÍ SE NA REPÉŽNÍ VYTÁHNE DĚLO, KTERÉ JE ZAJIŠTĚNÍ NA POSLEDNÍM JISTIČNÍ PŘÍHAČKU.

TEJTO SYSTÉM JE VÝHODNÝ POUZE TAM, KDE BY NÁVRAT BYL PŘÍLIŠ RIZIKANTNÍ - NAPŘ. LÁMAVÝ TERÉN, VELKÉ ŠTĚCHY A POD.

JK

LEZENÍ NA LANECH - FULL PITCH

1. PÁZE - VLASTNÍ LEZENÍ: LANO JE PŘEVEDENO SPRAVU ZA HODNĚNÍM KOLEM NA KOROUZCE PŘEVEDENÍ NA ÚVAZBU. ZA NĚ LANEK LEZEC VOLNĚ ZA SEBOU (MŮŽE BÝT OPĚT PŘEVEDEN NA SPRAVU).

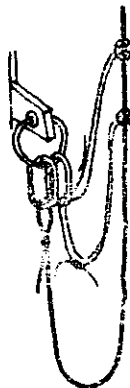

2. PÁZE - ZLAHČENÍ: MŮŽE ZLAHČENÍ SE VYLOUKANÍM SKOBY (VYBĚRAJÍ VYJÍMĚNĚ ...). V PŘEVÍSECH SE KOROUZEC K ZAJIŠŤOVACÍM BODŮM PŘITAHUJE JISTIČKOU LANEM. KE ZLAHČENÍ JE NUTNO POUŽÍVAT VÝHRADNĚ OSTŘENOU LISOU POU. PŘÍPRAVĚK.

3. PÁZE - JIHAROVÁNÍ: PO VYŠTĚNÍ PĚŠT VYSTOUPÍ KOROUZEC POMOCÍ SRUPADEL PO ZAJIŠŤOVACÍM LANĚ ZPĚT A VYHRAJE PO NĚM BATOCH.

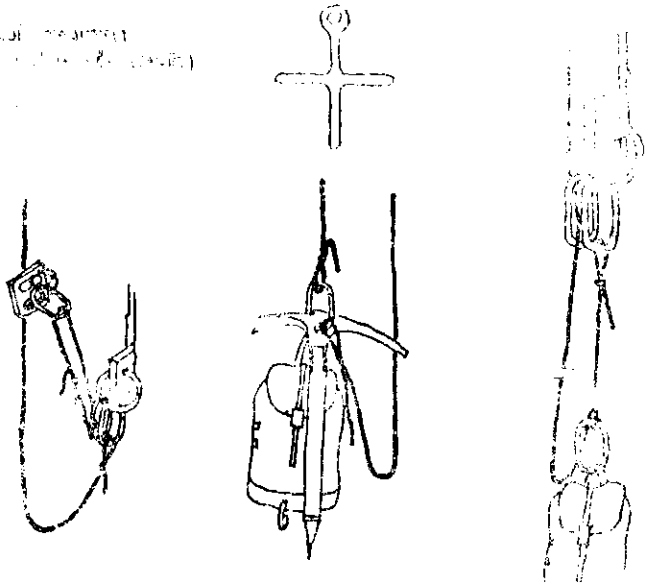
PŘIPEVUJENÍ LANA NA STANOVIŠTI - ZMĚKČENÍ PÁDU

- PROSTÝM UZLEM - LODNÍM, PEVNOSTNÍM, DRAŽÍM
- ZMĚKČENÍ PÁDU - K UZLU SE PŘIKRADÍ NĚKOLIK PRUBÍKŮ - Ø 4-6 mm.
- ZMĚKČENÍ PÁDU - K UZLU SE PŘIKRADÍ UZEL UVA, KTERÝ JE KE STANOVIŠTI PŘIPEVUJEN LANOVOU OPIČKOU

JK.

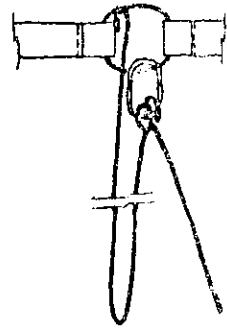
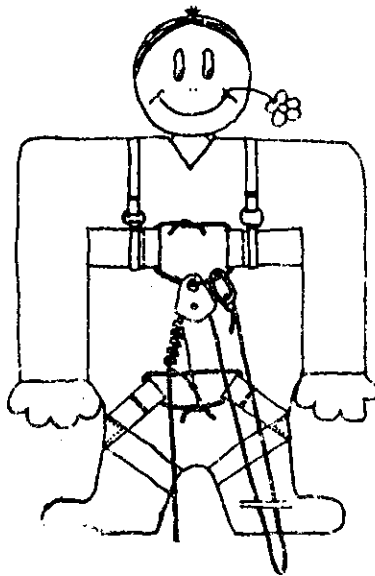
- ZMĚŘENÍ PÁČU POMOČÍ SILOVÉHO OPORU - ABSALAKOV, STICHT
- PÁČU SE BATOŇ PŘIPRÁVĚNÁ K SÚSTĚŘENÍ KARABINĚ.
- BATOŇ LZE POUŽÍT K UTRŽENÍ PÁČI (PÁČI)
- SPECIÁLNÍ PÁČI (PÁČI S ÚPRAVAMI)
- ČERNÝM
- PŘÍVÁZANÉ - KROKOVÉ

- ZMĚŘENÍ PÁČU POMOČÍ SILOVÉHO OPORU - ABSALAKOV, STICHT

PŘIPOUTÁNÍ LANA K ŮVAZKU

- POMOČÍ LOPNŮ SMYČEK NA KARABINU, KARABINU JE MOŽNO ZAVĚSIT NA DALŠÍ SILOU SMYČEKU PŘIPEVNĚNOU ŮVAZKEM.

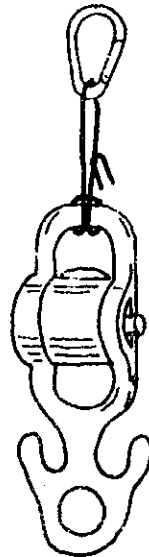
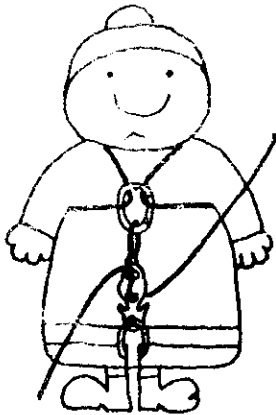
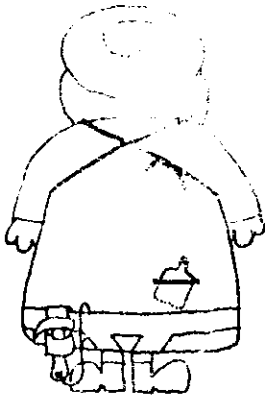

- BARJETT SYSTĚM

LANO OD ZAJIŠŤOVACÍCH BODŮ PROCHÁZÍ PŘES LÁVITY VELMI MĚKKÉ PLOCHÉ SMYČKY (8-9 ZÁVITŮ), DÁLĚ JOE PŘES KLADKU A Z NÍ VISÍ VOLNĚ DOLŮ NEBO JE PŘIPEVNĚNO K ŮVAZKU.

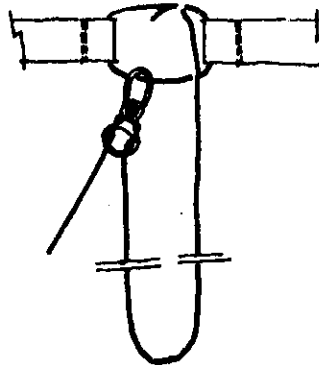
PODROBNĚJŠÍ POPIS A FUNKCE - VIZ TEXT ČÁST.

y.k.

SYSTÉM ROBOTU PLÁŠTĚ OBOUBNĚ JAKO BARNETTŮV.
NÁMĚT PRO HORNĚCKÉ KUTILY III

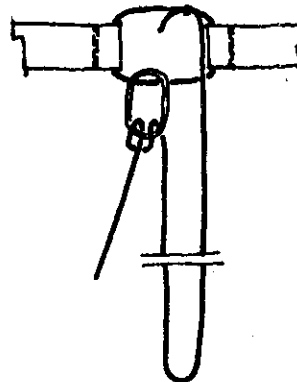
- PŘÍPEVNĚNÍ K ŮVAZKU POMOCÍ JEDNĚ
NEBO VÍCE SLAŠOVACÍCH OSMÍČEK

- PŘÍPEVNĚNÍ K ŮVAZKU POMOCÍ PRUSÍKŮ
(OSOBA PŘÍPEVNĚNÍ JAKO NA STANOVĚTU)

- POMOCÍ STUPADEL (AMERICKÁ ŠPLHADLA GIBBS)

POMOCÍ UZLU „UIAA“

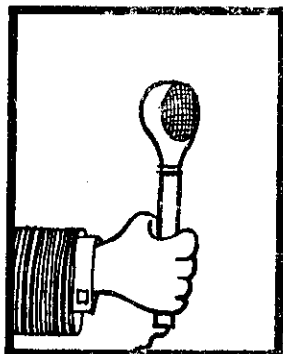

POZNÁMKA

VEŠKERÉ SYSTÉMY JE MOŽNO V PODSTATĚ
DOKONČEŽENA KOMBINOVAT.

(KREBIL, KOPROVAL A OČAS VYTIŽEL KRECH)

JK.

Následující rozhovor je poněkud netypický ze dvou důvodů: jednak se týká architektury v Tatrách, jednak proběhl v kruhu redakčním mezi ing arch. Josefem BORKOVCEM (to je ten pán, co maluje obrázky a podepisuje se BKV pod svoje jednotlivé články) a značkou -šp-, která zastupuje HOTEJL coby šéfredaktor (jak spolupracovníci říkají s oblibou). Domnívám se, že je to téma zajímavé pro všechny, protože - marná sláva - v těch Tatrách lezeme všichni a vědomě či podvědomě vnímáme lidskou činnost, která je utváří k obrazu svému.

H. Jožo, můžeš za všechno, protože jsi mi půjčil Architekta, kde jsem v č. 12/79 našel projekt tělovýchovného zařízení pro trénink vrcholových sportovců v nadmořské výšce 1 946 metrů, přesně řečeno u Hincove plesa. Přiznám se, že mě zamrazilo. Nevypadá to totiž na nějakou fantazii. Co Ty na to jako lezoucí architekt?

- B. Po stránce provozní je to udělané bezvadně. Na minimální prostor se autorům podařilo vecpat spoustu věcí, které by normálně naplnily několik baráků. Ovšem to samotné není architektura. Je také důležité jak taková věc zapadne do krajiny. Autoři říkají, že se snažili vytvořit objekt, který by svým tvarem připomínal okolí a okolní hory. Což je blbost. Ani čtyřboký dvojitý jehlan postavený na špičce nemůže připomínat horu. Cokoliv postavené v horách je a bude jako pěst na oko. To je tedy můj osobní názor. Ale mně se to zdá přitažené za vlasy celé.
- H. Proč? To Ti tak vadí příprava špičkových veslařů, cyklistů, atletů a ostatních?
- B. Podívej, za to všechno mohou olympijské hry v Mexiku (r. 1968 - pozn. red.). Tenkrát přišli trenéři na to, že při sportování ve velké nadmořské výšce se síce nedosáhne světových výkonů, ale po návratu do nížin padají rekordy jeden za druhým. No a od té doby se všechny špičky připravují ve výšce kolem 2 000 m, aby těm z nížin vytřely zrak. Pochopitelně, že žádný stát nechce zůstat pozadu a podobná tréninková střediska se staví, kde se dá. Takže realizace této stavby je přinejmenším stejně pravděpodobná jako sen zimní olympiády v Tatrách.
- H. Jenomže o konání olympijských her rozhodují instituce, na které nemáme bezprostřední vliv. Naproti tomu rozhodnutí o postavení střediska pro vrcholové sportovce může padnout než bys řekl švec. Když jsem četl, co všechno tam bude, od velodromu až po veslařskou dráhu, všechno pod střechou, aby se vyloučil nevhodný vliv tatarského podnebí, napadlo mně, jestli by se nedalo podobné monstrum postavit za Lužánkami (park ve střední části Brna, u něhož je vybudován komplex různých sportovišť), hermeticky je utěsnit a mohla by se tam simulovat výška třeba 4 000 metrů.

- B. To by bylo dost svérázné řešení. Já se však nemohu zbavit pocitu, že když už se svět nemůže obejít bez takových umělých líhni - a nemůžeme bez ní být ani my - je mnohem jednodušší vyslat tu sportovní honoraci někom, kde už podobná střediska jsou. Vždyť konečně jsou země, které nemají vyšší hory a jejich sportovci nás v leckteré disciplíně už léta vyplácejí. Rozlohou jsou Tatry srovnatelné s Wilder Kaiserem. A domnívám se, že s tolika a takovými baráky jako jsou v Tatrách by nesouhlasili ani ziskuchtiví majitelé pozemků. Vim, že mnoho lidí bude v tak náročné stavbě vidět další vítězství techniky, světový úspěch a tak podobně. Jenom by mě strašně zajímalo jak by se tvářili, kdyby si horolezci postavili na Staroměstském náměstí pískovcovou věž, která by svým tvarem připomínala dům.
- H. Já si myslím, že by se to líbilo. Bylo by na co se koukat a zase titíž lidé by mluvili o úspěšném vstupu přírody do města. Bylo by to takové zpestření a lidé by si třeba rádi prohlédli živé horolezce zblízka. No a stejně atraktivní by byla jistě i prohlídka takových věhlasných tvrdě trénujících borců ze sklem v tatranské dolině. Mohly by se tam prodávat vlaječky, případně a podpisy a tak. Myslíš, že se něčemu podobnému dá zabránit?
- B. Obávám se, že ne. To proto, že tady nejde o sport nebo o přírodu, ale o prestiž. Nejde o to, že budeme sportovním národem lidí, kteří něco dokážou a vydrží. Jde o to, aby bylo několik jedinců lepších než ostatní a vykřikovat to do světa. A to se mně nelíbí, i když je to celosvětový trend.
- H. Já se domnívám, že jde spíš o prestiž odbornou. Je zřejmě čím dál těžší postavit něco vzláštěného. Ve městech nemáš tak volnou ruku, musíš brát ohled na okolní zástavbu a spoustu jiných věcí. Zde však jde o unikátní dílo, kde mohli autoři rozvinout svoji fantazii a plně se realizovat.
- B. Je fakt, že většina architektů si ráda nechá stavět takovéhle pomníky. To je krásně vidět třeba ve Smokovci. Když se podíváš na tamější hotely, které tam poslední dobou vznikly, to je hrůza. Tam se vyatřídala spousta architektů, náhodou většinou z Brna, a naflákali tam baráky podle své fantazie. Vznikla z toho slátanina, že větší svět neviděl. Nebo Patria na Štrbském plese. To je triviální myšlenka stará nejmíň dvacet let a do krajiny vůbec nezapadá. Naproti tomu FIS hotel se svým pojetím a začleněním do terénu blíží ideálu. Už proto, že jej odnikud nevidíš. Prostě vidíš, že architekt vymyslel stavbu přímo pro to místo a žádné jiné.
- H. A co takhle tatranské chaty? Třeba mně se opravená chata pod Rysmi líbí. Jak z venku, tak zevnitř. Co k tomu praví architekt?
- B. Mně taky. Já se jenom divím, že se podařilo obejít všelijaké normy o strmosti schodů, zábradlí, ohrádkách a podobně. Jinak chaty vysokohorské zůstanou asi tak jak jsou. Ony už totiž tak patří k Tatrám, že už tam jsou i hezké.
- H. Je pravda, že každá chata je součástí té či oné doliny. Ale možná kdyby se postavily vedle sebe jako hotely ve Smokovci, tak by to také bylo k pobavení.
- B. Ale ony vedle sebe nejsou! To, že je každá jiná, je dáno samotnou slovenskou architekturou. U nás se nikdy na horách nebydlelo. V takových alpských zemích je to jiné. Tam prostě stačilo trochu upravit normální domy, kterým se u nás říká Tyrolské a byla chata. Proto jsou si všechny podobné a člověka ani hory neruší, protože nic jiného široce daleko není. Prostě tam existuje horská ar-

chizotem. Vezme se na úroveň střechy. Všechny horské chaty v Alpách je mají mírně. Tato vládníva promyšlenost vyplývá z naprosto jiného řešení krovů. Jsou mnohem pevnější, zakryté břidlicí nebo kamením. Od konce října do května na nich leží sníh, který brání promrzání. Robustnost střechy pak brání zatékání. U nás se tak nikdy nestavělo, spíše se snažíme, aby sníh se střechy padal. My prostě horskou architekturu nemáme a pracně ji posledních patnáct let hledáme.

- H. Které stavby z tohoto období se Ti v Tatrách líbí?
- B. Jsou dvě. Ten FIS hotel a Panoráma. Ta se mně líbí proto, že nic podobného ve světě není. A to je dnes velký kumšt něco takového vymyslet.
- H. Nezdá se Ti, že tím v sobě potlačuješ horolezce? Co takhle jeho začlenění do prostoru?
- B. Budeš se divit, ale ne. Panoráma totiž není v horách. Vyčnívá z terasy Štrbského plesa a trčí až nad lesy. Pokud má barák vyjimečný tvar a nesouvisí a ničím okolo, nesnaží se nic nespodobovat (žádná hora nestojí na špici), pak má právo na existenci.
- H. Bojím se, že právo na existenci budou prosazovat i autoři projektu u Hincova plesa.
- B. Podívej se, když si stoupneš před Panorámu, můžeš si najít pohled, kdy ji uvidíš proti holé obloze. A je to pohled, který zabírá asi polovinu zorného pole. U Hincova plesa takový pohled nenajdeš. Barák vždycky uvidíš na pozadí něčeho a ode všed se na něj budeš dívat.
- H. Tak Tobě se toho líbí málo. Stará ani nová architektura Smokovce, prostě téměř nic. A jaké vidíš řešení? Někde se pod Tatrami bydlet musí. To jako myslíš, že by se to mělo vymlátit a postavit znovu? Vždyť každá stavba, objekt, představuje svoji dobu, lidi a omyly. To všechno patří k životu nejen pod Tatrami. Mně se totiž líbí i ta slátanina ve Smokovci. Ne že by se mně líbilo, když v průběhu několika roků vznikne několik příšer na jedno kopyto, lišících se od sebe jen tvarem oken. Ale na druhé straně, ať alespoň další generace vidí, jak to dopadne, když pýcha předchází pád.
- B. Teď už je řešení zbytečné, protože není kde stavět. A to málo místa, které ještě pro stavění je, je už tak malé, že na něm můžeš postavit cokoliv, aniž by se něco napravilo nebo pokazilo.
- H. Takže se nedá nic dělat, než si na to zvyknout. Ale ono to jde. Když se postavil nový Slezan, pamětníci vrčeli. Dnešní generaci už splynul s Tatrami nebo jim tam alespoň nevadí.
- B. Ono je to v zásadě lidem jedno a nikdo o tom ani nepřemýšlí!
- H. Třeba ano, ale v každém případě Ti děkuji za rozhovor.

Za HOTEJL rozmlouval -šp-.

N E P Á L

Předmonzunová sezóna přinesla úspěch Jugoslávům při jejich výstupu na Mount Everest. Na vrchol vystoupili novou cestou západním hřebenem 13. května Nejc Zaplotnik a Andrej Štremfelj a 15. května Stane Belak, Stipe Božič a Šerpa Ang Phu. Úspěch výpravy zkalila skutečnost, že zkušený Ang Phu (byl na vrcholu Everestu už v r. 1978 s Rakušany) při sestupu Hornbeinovým kuloárem uklouzl a při pádu severními srázy Everestu se zabil.

Jugoslávci vystupovali ze sedla Lho La a založili na západním hřebeni celkem pět táborů. Jejich cesta je již pátou, která vede na "třetí pól" světa. První cesta (Hillary, Tenzing v r. 1953) vedla přes západní Cwm a Jižní sedlo. Severní cestou vystoupili v r. 1960 Číňané. Američané Hornbein a Unsoeld vystoupili na vrchol v r. 1963 ze západního Cwm přes západní píkř. Angličanům se v r. 1975 podařilo dokončit výstup jihozápadní stěnou.

Jugoslávská výprava byla již sedmáctou úspěšnou na Everest a její členové zokrouhlili počet úspěšných výstupů na číslo 90.

Lhoce /8 501 m/

Rakouská expedice vedená Erichem Vanísem zopakovala původní výstupovou cestu. Vrcholu dosáhli Wolfgang Axt, Hans Ladreiter, Bruno Klaus-Boudier a Iwan Exnar.

Mnapúrna I /8 078 m/

Francouzská lyžařská expedice vedená Jean-Louis Georgesem zopakovala cestu francouzského prvovýstupu. Vrcholu dosáhli 30. dubna Yves Morin a Henri Sogayret. Při sjezdu na lyžích s vrcholu zahynul Yves Morin, když najel při přejezdu Sicklu (Srpu) na zapomenuté fixní lano. Smrt nastala asi uškrcením - volně visící lano se mu namotalo na krk.

Ve stejné době vystupovala holandskou cestou japonská expedice vedená Hironobu Jagim. Vrcholu dosáhli 8. května Seizo Tanaka a Šerpa Pema.

Dhaulágiri I /8 167 m/

Navarská himálajská expedice vedená Gregoriem Arizem zopakovala cestu severovýchodním hřebenem. Vrcholu dosáhli 12. května Ignacio Aldaya, Dr Francisco Garayoa, Gerardo Plaza, Jordi Pons a Šerpa Ang Rits.

Švýcarsko-francouzská lyžařská expedice, která šla za Španěly, byla postižena tra-

gédii v táboře 5 /7 600 m/. V noci ze 13. na 14. dubna silná vichřice zničila tábor 5 a přitom zahynuli Eric Poumailloux a Dr Jean-Louis Sabarly (Francouzi), když jejich stan smetla lavina. Ti, kteří přežili, sestupovali dolů a přitom se ztratil Šerpa Pemba. Šel jako poslední a asi vyčerpáním spadl nebo uklouzl, ale nikdo neviděl, jak se to stalo. I při druhém pokusu dosáhla expedice jen tábora 5.

Annapurna South /7 291 m/

Polská expedice vedená Jerzym Pietkiewiczem vytýčila novou cestu západní stěnou. 2. května dosáhli vrcholu Kazimierz Smieszko a Krzysztof Wielich. Během expedice zahynuli tři muži. 15. dubna zahynul při pádu východní stěnou Jozsef Koniak. Koniakovo tělo šli hledat podél východní stěny přes posvátné území Jezry Pietkiewicz, Julian Ryznar a další dva členové expedice. První dva se nevrátili a předpokládá se, že zahynuli, druzí dva se vrátili do základního tábora.

Štít 29 /7 505 m/

Polská expedice vedená Ryszardem Szafirskim vytýčila novou cestu západním stěnou. Vrcholu dosáhli 18. května Ryszard Gajewski a Maciej Pawlikowski.

Šma Dablam /6 856 m/

Americká expedice vylezla a nafilmovala jižní hřeben. Vrcholu dosáhli 22. dubna Jeff Lowe, Greg Lowe, Martin Boysen, David Breashers, Peter Pilofian, Jonathan Wright, Tom Frost a Šerpa Lekpa Dorje. 25. dubna dosáhli vrcholu ještě John Wason a Doug Robertson. Jeff Lowe vystoupil na vrchol ještě jednou 30. dubna, když šel likvidovat vrcholový tábor.

K A Š M Í R

Nanga Parbat /8 125 m/

Francouzská expedice vedená Jean-Pierrem Fresafondem dosáhla výšky 6 860m, protože měla třicet dní špatného počasí a jedno zemětřesení.

Cvičná stěna obchodního domu Sport-Scheck se těší čím dál větší oblibě. Od "prvo-výstupu" Reinholde Messnera koncem února t.r. zaznamenala 22m vysoká stěna obtížnosti V-VI již více než 280 pokusů. K tomu říká Peter Wilfahrt, vedoucí oddělení horolezeckých potřeb: "Uchazeči končí nejčastěji již na nástupu nebo spotřebují veškerou sílu na prvních metrech." Přesto stěna vykazuje již 95 úspěšných přelezů, z toho tři dámské. Nejmladším přemožitelem je jedenáctiletý Jakob Khabauer, nejstarším jeho 55-tiletý otec. V polovině března bylo na stěně uspořádáno testování více než 100 párů lezecké obuvi, které zajišťoval Sepp Gechwendter se svým klubem "Růžových panterů" a Hans Engl. Extrémní lezci z okolí si udělali z možnosti potřebu a někteří z nich sařadili stěnu mezi cvičné terény vhodné pro špatné počasí.

Italo Basso a Casarotto, kteří vyjeli směrem jižní stěnou Huandoye a severní stěnou Huascaránu, zdolali svůj cíl prvovýstupem severní pilíř Fitz Roy v Patagonii. Cesta, kterou nazvali podle svého "pilíř Goretta" má obtížnost VI a technickými úseky A2.

Pro následovníky uvádíme alespoň popis:

FITZ ROY 23. 3. 1971 m/. Obtížnost VI+, místy A2, ve stěně zůstalo 10 postupových skob.

V nástupu na severní pilíř je třeba prostoupit sněhový žlab mezi Fitz Roy a Punta Val Del Biois v celé jeho délce (asi 300 m výškový rozdíl, IV+). Od konce žlabu zahrnout doleva a postupovat systémem spár 100 m vzhůru; V+ (asi 80 m pod tím, na kótě 2 365 m Casarotto upravil plošinku a tam bivakoval). Nyní se traverzuje 40 m doleva k patě výrazného komínového vhloubení, jím prostoupit (80m, jednotlivá místa V a VI). Spárou a komínem, který uzavírá střecha, svisle vzhůru. Střecha se překonává vpravo (2 skoby, 40m). Pak překonat v pří-
mém směru sněhovou terasu, dále svisle, trochu doprava spárami vhloubeními a komíny 200 m vzhůru. Zde, na východní straně severního pilíře, asi 130 m nahoru se táhnoucí spárou k vhloubení a další spáře k vrcholu severního pilíře (nyní Cima Goretta) 2 950m.

Pomocí tří kyvedlových traverzů v délce 40 m sestoupit směrem k Fitz Roy. K vrcholové stěně 100 m, potom 300 m svisle vzhůru hlubokým žlabem vpravo a 100 m na vrchol.

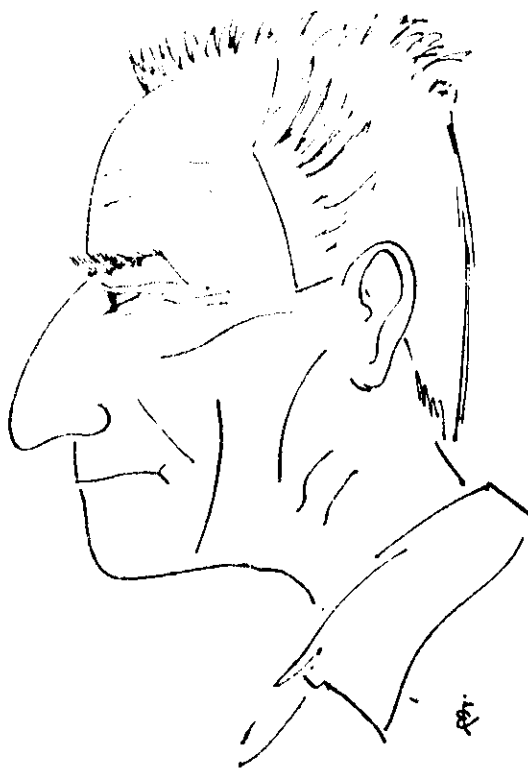
"Pumprisse" (první cesta v Alpách, která byla ohodnocena VII. stupněm dle UIAA - pozn.) se dočkala letos prvního zimního přečtení. Počátkem března prostoupili nejtěžší cestou ve Wilder Kaiseru za velmi obtížných podmínek Heinz Grill a Wasti Thaller. Lezci museli bohužel dvě délky pod vrcholem změnit své úmysly, poněvadž již od úseku zvaného "psí nádraží" padal déšť se sněhem a na travnatém dolezu leželo přes deset centimetrů nového sněhu. Následovalo chladné slaňování Rebitechovou cestou na pilíř Fleischbanku.

U překladů nazvaných "Opět moderní problém" a "Antimesner vypravuje" otištěných v č. 1/79 byly z mně neznámých důvodů vypuštěny prameny, z nichž bylo čerpáno. Jako zpracovatel obou bych je rád upřesnil, aby si případný zájemce mohl přečíst originální verzi a přesvědčit se, že nekecám. Tak tedy - prvně jmenovaný vyšel jako "Magnesia - der neue Kletterlein" v Alpinismu č. 8/78; druhý se jmenuje "Bei mir geht's ganz normal weiter" a je v Alpinismu č. 1/79.

CHC

Přehlednou tabulku činnosti čs. horolezců v Yosemiteckém údolí bych rád upřesnil. El Capitan, Nose Route přešel 23. - 27.5.1971 Vladimír Farkaš s druhem. Viz Hotejl č. 1/72.

CHC

MIROSLAV MIREK JÍLEK

Brňák, který jako mnoho horolezců propadl Tatrám. Na rozdíl od jiných se tam odstěhoval ne proto, aby tam jen lezl, ale aby tam žil. Patří k těm šťastným, pro které lezení bylo a je prostředníkem mezi horami a člověkem.

Ze ta léta vylezl v Tatrách kde co, ale téměř nikdo - možná ani on - již o tom neví. Není důležitá stěna ani hora - ale zážitek. A těch má spoustu. Ať již jako horolezec, nosič, chatár, či správce hradu. Skutečnost, že byl jedním z prvních Čechoslováků v Tan-Šenu, je pro něho pouze epizodou.

Všude, v každém prostředí nachází to, co stále hledá: radost a poznání. A jako magnet přitahuje lidi, se kterými se nikdy nenudíte a kteří svými nápady vyrážejí člověku dech. Atmosféra "Terynky" na přelomu padesátých a šedesátých let je neopakovatelná nejen kvůli většímu počtu horolezců. Stejný pocit mají i návštěvníci jednoho českého hradu. Dovedete si vůbec představit nákup ve vesnici, kam přijedete v kočáru se čtyřspřežím? Nebo vymýšlet strašidylka pro návštěvníky pávbabné zříceniny?

Prostě Mirek je jen jeden a umí, co chce. Teď si pořídil chalupu na Vysočině a pomalu se vrací, odkud přišel. Na nudu nesmí a nemůže být čas.

-šp-

Interní bulletin horolezeckých oddílů

TJ LOK MOTIVA BRNO

TJ VYSOKOHORSKÉ SPORTY BRNO

Číslo připravili : J. Borkovec, J. Dobrovolný, V. Krejčí, J. Kreh,
J. Růžička, M. Skopelová

říjen 1979

uzávěrka 15. října

Odpovědný redaktor: Jiří Růžička , 611 00 BRNO , Leninova 82
Grafická úprava : Josef Borkovec , 624 00 BRNO , Čoupkových 20
Distribuce : Dana Matyášová , 616 00 BRNO , Záhřebaká 27

Nevyžádané rukopisy se nevracejí !

x x x x x x

O b s a h

Úvodník	J. Borkovec	str. 1
Šiša Pangma	upravil L. Leder	2
Jak jsem lezl s hexentriky	J. Borkovec	4
Cassida je "in"	S. Talle	6
Koncovka	V. Schwab	8
Realita	R. Stuchlík	10
Mistrem snadno a rychle	F. Jaroš	12
Nadstavba strachu	upravil F. Jaroš, M. Šmíd	22
Rozhovor Hotejlu	J. Růžička	31
Drobnosti, ze společnosti, zajímavosti	L. Leder, V. Krejčí	34
Portrét čísla		37

**INFORMAČNÍ BULETTIN TJ VYSOKOHORSKÉ SPORTY BRNO
A HOROLEZECKÉHO ODDÍLU TJ LOKOMOTIVA BRNO *******